

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 1

หัวข้อเนื้อหา

1. ประวัติความเป็นมาของการบัญชี
2. ความหมายของการบัญชี
3. การบัญชีกับการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. ประเภทของธุรกิจ
5. ผู้ใช้งบการเงินและความต้องการข้อมูล
6. การบัญชีกับเทคโนโลยี
7. อาชีพของนักบัญชี
8. แม่บทการบัญชี
9. พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543
10. พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547

วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อศึกษาบทที่ 1 จบแล้ว นักศึกษาสามารถ

1. บอกประวัติความเป็นมาของการบัญชีได้
2. บอกความหมายของการบัญชีได้
3. อธิบายการบัญชีกับการเก็บรวบรวมข้อมูลได้
4. อธิบายประเภทของธุรกิจได้
5. วิเคราะห์และอธิบายข้อดีข้อเสียของธุรกิจแต่ละประเภทได้
6. อธิบายความสัมพันธ์ของการบัญชีกับเทคโนโลยีได้
7. ยกตัวอย่างหน้าที่และความรับผิดชอบงานของนักบัญชีได้
8. อธิบายแม่บทการบัญชีได้
9. สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ได้
10. สรุปสาระสำคัญของพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ได้

วิธีการสอนและกิจกรรมการเรียนการสอน

1. ศึกษาเอกสารประกอบการสอนบทที่ 1 ลักษณะทั่วไปและแนวคิดพื้นฐานทางการบัญชี
2. ฟังการบรรยายในชั้นเรียน
3. อภิปราย ชักถามเนื้อหาในบทเรียน
4. ศึกษาค้นคว้า เนื้อหาเพิ่มเติมจากเอกสารต่าง ๆ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสารและอินเทอร์เน็ต
5. ทำรายงาน
6. ตอบข้อซักถามและทำแบบฝึกหัดท้ายบท

สื่อการเรียนการสอน

1. เอกสารประกอบการสอน เรื่อง ลักษณะทั่วไปและแนวคิดพื้นฐานทางการบัญชี
2. หนังสือ ตำรา และวารสารทางวิชาการเกี่ยวกับลักษณะทั่วไปและแนวคิดพื้นฐานทางการบัญชี
3. แผ่นโปสเตอร์
4. ใบกิจกรรม
5. วิดีทัศน์
6. คำถามและแบบฝึกหัดท้ายบท

การวัดผลและประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมในชั้นเรียน
2. สังเกตจากการตอบคำถาม
3. ประเมินผลจากการทำรายงาน
4. ประเมินผลจากการอภิปรายและการรายงานของกลุ่ม
5. ประเมินผลจากการทดสอบย่อย
6. ประเมินผลจากการทำแบบฝึกหัดท้ายบท

บทที่ 1

ลักษณะทั่วไปและแนวคิดพื้นฐานทางการบัญชี

ปัจจุบันธุรกิจมีการเปลี่ยนแปลง เคลื่อนไหวอยู่ตลอดเวลา เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง โลกของธุรกิจต้องมีการแข่งขันกันอย่างต่อเนื่อง เพื่อการดำรงอยู่ต่อไปในอนาคต หากผู้บริหารขาดการจัดการธุรกิจที่ดี ขาดความรู้ด้านการเงิน และขาดการควบคุม ตรวจสอบอย่างเพียงพอ อาจทำให้ธุรกิจต้องล่มสลายไป การดำเนินธุรกิจในโลกของดิจิทัลซึ่งมีเทคโนโลยีที่ทันสมัยไม่ได้ทำธุรกิจโดยอาศัยสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนซึ่งแต่เดิม การแลกเปลี่ยนนั้นจะทำโดยนำสินค้ามาแลกเปลี่ยนค่า ต่อมามีสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนซึ่งรู้จักกันในหน่วยของเงินตราที่มีมากมายหลายสกุล และในปัจจุบันนี้การประกอบธุรกิจซื้อขายสินค้าส่วนใหญ่มีการซื้อขายบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ซึ่งเรียกว่า พาณิชยอิเล็กทรอนิกส์ (E-commerce) และรวมถึงการขายผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น โทรศัพท์มือถือ เป็นต้น

ประวัติความเป็นมาของการบัญชี

การบัญชีมีวิวัฒนาการย้อนหลังไปตั้งแต่ช่วงก่อนประวัติศาสตร์ที่สมาชิกในครอบครัวต้องดูแลเก็บข้อมูลในเรื่องเสบียงอาหาร และเสื้อผ้าเพื่อต่อสู้กับอากาศที่หนาวเย็น ต่อมาในยุคเริ่มต้นอารยธรรมจึงได้เริ่มมีการจดบันทึกเป็นตัวหนังสือ มีการติดต่อค้าขายโดยการแลกเปลี่ยนสิ่งของซึ่งกันและกัน และพัฒนามาเป็นการใช้สื่อกลางในการแลกเปลี่ยน เช่น เกลือ เงินตรา โดยสื่อกลางดังกล่าวต้องกำหนดมูลค่า และหน่วยนับที่ชัดเจนสำหรับใช้ในการแลกเปลี่ยนต่อรองกัน นับตั้งแต่ช่วงอาณาจักรบาบิโลน(4,500 ปีก่อน ค.ศ.) ซึ่งค้นพบหลักฐานทางโบราณคดีที่แสดงให้เห็นถึงการใช้เหรียญหรือเบี้ยเพื่อบันทึกจำนวนสินทรัพย์ที่ครอบครองไว้ มีการบันทึกบัญชีอย่างง่าย ๆ ด้านเดียว นอกจากนั้นในสมัยราชวงศ์โจว (1122 – 256 ปีก่อน ค.ศ.)มีบันทึกทางประวัติศาสตร์แสดงถึงระบบการจดบันทึกและตรวจสอบในส่วนราชการ จนกระทั่งเริ่มต้นศตวรรษที่ 13 การบันทึกบัญชีจึงเป็นการจดบันทึกถึงลักษณะ และจำนวนเงินของรายการค้าตามลำดับวันที่ การบันทึกรายละเอียดจะขึ้นอยู่กับความสำคัญของรายการค้าที่เกิดขึ้นซึ่งถือเป็นบันทึกช่วยความจำของพ่อค้า และยังไม่มีการตรวจสอบความถูกต้องของรายการที่บันทึกไว้ จวบจนช่วงต้นศตวรรษที่ 14 ซึ่งเป็นช่วงเริ่มต้นของหลักการบัญชีคู่(double

entry system) และหลักฐานในการบันทึกบัญชีได้ถูกค้นพบในกรุงเจนัว ประเทศอิตาลี ซึ่งเป็นศูนย์กลางการค้าในขณะนั้น

ใน ค.ศ. 1494 ลูคา ปาซิโอลี (Luca Pacioli) ชาวอิตาลีได้เขียนหนังสือ "Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioniet Propurtionalita" หนังสือเล่มนี้เป็นหนังสือทางคณิตศาสตร์ซึ่งหนังสือกล่าวถึงการทบทวนทางเลขคณิต เรขาคณิต และอัตราส่วน รวมทั้งกล่าวถึงการบัญชีที่ใช้กันอยู่ในอิตาลีในขณะนั้น โดยใช้ศัพท์ทางการบัญชีว่า เดบิตโต (debito) หมายถึงเป็นหนี้ และเครดิตโต (credito) หมายถึงทรัสต์ (trust) หรือเชื่อถือ ความจริงแล้วผู้ที่เขียนหนังสือหลักบัญชีคู่นี้จะเป็น Benedetto Cotrugli ในปี ค.ศ. 1458 แต่ไปตีพิมพ์ในปี ค.ศ. 1573

ก่อนศตวรรษที่ 17 ตำราการบัญชีได้กล่าวถึงรายการทางด้านลูกหนี้และเจ้าหนี้ หรือรายการทางสถิติ และเริ่มใช้คำว่าเดบิต และเครดิต อย่างแพร่หลายในศตวรรษที่ 17 และศตวรรษที่ 18 ในศตวรรษที่ 19 ทฤษฎีบัญชีได้พัฒนาอย่างรวดเร็วในศตวรรษที่ 20 เนื่องจากผลของการปฏิวัติอุตสาหกรรมในสหราชอาณาจักร และสหรัฐอเมริกา รวมทั้งสภาพทางสังคม และเศรษฐกิจมีความสลับซับซ้อนมากขึ้นเมื่อสถานการณ์เปลี่ยนไปทำให้วัตถุประสงค์ของการใช้ข้อมูลทางการบัญชีเปลี่ยนแปลงไปด้วย เนื่องจากมีผู้ต้องการใช้งบการเงินมากขึ้น

การบัญชีในประเทศไทยมีพัฒนาการมาอย่างต่อเนื่องตามลำดับเวลา ดังนี้ คือ

ในปี พ.ศ. 2475 ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงระบบการปกครอง ซึ่งมีผลทำให้สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป กิจการต้องจัดทำบัญชี เนื่องจากรัฐบาลเริ่มจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกำไรสุทธิ

ในปีดังกล่าว มีผู้สำเร็จการศึกษาทางการบัญชีจากต่างประเทศเพียงไม่กี่ท่าน บุคคลเหล่านั้นมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อวิชาชีพบัญชีของไทย ซึ่งได้แก่ พระยาไชยยศสมบัติ (นายเสริม กฤษณามระ) หลวงคำริอิสรานูวรรต (ม.ล.คำริ อิศรางกูร ณ อยุธยา) นายจรูญ วิมลศิริ นายห้อง บุญนาค นายยุกต์ ณ ถลาง และนายอารักษ์ กฤษณามระ ฯลฯ นักบัญชีสมัยนั้นรวมกลุ่มกันอยู่ ณ สำนักงานคณะกรรมการการตรวจเงินแผ่นดินซึ่งอยู่ในศาลาลูกขุนใน ภายในพระบรมมหาราชวัง และมีจุดมุ่งหมายเพื่อส่งเสริมวิชาชีพสอบบัญชีและต้องการจัดตั้งสมาคมวิชาชีพดังเช่นในต่างประเทศ

เมื่อปี พ.ศ. 2478 หลวงคำริอิสรานูวรรต ขณะดำรงตำแหน่งประธานกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน ได้เริ่มขยายวิชาการบัญชีในหลักสูตรวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ และการเมือง (ชื่อในสมัยนั้น) ต่อมาในปี พ.ศ. 2480 หลวงคำริอิสรานูวรรต ได้จัดร่างพระราชบัญญัติสภาการบัญชี เสนอต่อพันเอกหลวงพิบูลสงคราม นายกรัฐมนตรี แต่การจัดตั้งสภาการบัญชีไม่เป็นผล เนื่องจาก มีนักบัญชีจำนวนไม่มากนัก จึงเห็นสมควรส่งเสริมโดยให้

การศึกษาทางการบัญชีแก่คนไทยก่อน ดังนั้นในปี พ.ศ. 2481 พระยาไชยยศสมบัติ รัฐมนตรีว่าการกระทรวงการคลังซึ่งเป็นประธานกรรมการพิจารณาเรื่องการศึกษาทางการบัญชีมีมติให้จัดการศึกษาทางการบัญชีในมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์และการเมือง และจัดตั้งแผนกวิชาการบัญชีขึ้นที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขณะเดียวกันได้จัดให้มีการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาขึ้นในโรงเรียนพาณิชย์การ (เมธากุล เกียรติกระจาย และศิลปะพร ศรีจันทเพชร, 2547, หน้า 15)

ความหมายของการบัญชี

นักวิชาการได้ให้ความหมายของการบัญชี (accounting) ไว้หลายทัศนะ ดังนี้

การบัญชี หมายถึง กระบวนการระบุ การวัดมูลค่า การจำแนก เก็บรวบรวมข้อมูล สรุป และการติดต่อสื่อสารข้อมูลเกี่ยวกับหน่วยงานทางเศรษฐกิจ ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงปริมาณเบื้องต้น เพื่อนำไปใช้ประโยชน์ในการตัดสินใจ (King, Lembke, and Smith, 2544, p. 19)

การบัญชี หมายถึง ศิลปะของการจัดบันทึกรายการ หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการเงินในรูปของเงินตรา จัดหมวดหมู่ของรายการที่บันทึกไว้ สรุปผล และแสดงความหมายของผลนั้น ๆ (ไพบุลย์ ผจงวงศ์, 2547, หน้า 2)

การบัญชี หมายถึง ศิลปะของการเก็บรวบรวมบันทึก จำแนก และทำสรุปข้อมูลอันเกี่ยวกับเหตุการณ์ทางเศรษฐกิจในรูปของตัวเงิน ผลงานขั้นสุดท้ายของการบัญชีคือ การให้ข้อมูลทางการเงิน ซึ่งเป็นประโยชน์แก่บุคคลหลายฝ่าย และผู้ที่สนใจในกิจกรรมของกิจการ (สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชี รับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2538, หน้า 2)

จากความหมายของการบัญชีดังกล่าวข้างต้นสรุปได้ว่า การบัญชี หมายถึง กระบวนการระบุ การจำแนก การวัดมูลค่า โดยการบันทึก เก็บรวบรวมข้อมูล จำแนก วัดมูลค่า และแปลความหมาย และนำผลที่ได้จากการบันทึกนั้นมาจัดทำเป็นรายงานทางการเงิน เพื่อนำไปวิเคราะห์ และแปลผล เพื่อนำข้อมูลที่ได้นำไปใช้ประโยชน์ สำหรับบุคคลภายนอก และบุคคลภายใน เพื่อใช้ในการตัดสินใจ

ทั้งนี้กระบวนการทางการบัญชีแบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอนดังนี้

1. การระบุ (identifying) เป็นการเลือกเหตุการณ์ที่เกิดจากการดำเนินงาน ซึ่งมีผลกระทบต่อฐานะการเงินของกิจการ เหตุการณ์นี้ทางการบัญชี เรียกว่า รายการค้า (business transaction) เช่น นาย ก ซื้อสินค้าเป็นเงินสด จัดว่าเป็นรายการค้า แต่ถ้านาย ก เดินทางไปเซ็นสัญญากับลูกค้าไม่จัดว่าเป็นรายการค้า เป็นต้น

2. **การวัดค่า (measurement)** เป็นการวัดค่ารายการค้าที่เกิดขึ้นในรูปหน่วยเงินตรา สกิลต่าง ๆ รายการค้ามีผลทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปตัวเงินของกิจการ เช่น รายการซื้อสินค้าเป็นเงินสด หรือซื้อเชื่อ รายการขายสินค้าเป็นเงินสด หรือขายเชื่อ รายการจ่ายเงินเดือน และค่าแรงงาน รายการจ่ายค่าน้ำ ค่าไฟ ค่าโทรศัพท์ของกิจการ เป็นต้น

3. **การบันทึกรายการค้า (recording)** เป็นการใช้หลักการบัญชีคู่ในการบันทึก รายการซึ่งจะอธิบายรายละเอียดในบทที่ 4 โดยปกติเมื่อจดบันทึกรายการค้า บุคคลทั่วไปจะ บันทึกในลักษณะของคำบรรยาย เช่น วันที่ 10 มิถุนายน 25x1 นาย ก ซื้อสินค้าเป็นเงินสด จำนวน 10,000 บาท แต่ในทางการบัญชี รายการค้านี้จะบันทึกลงในแบบฟอร์มแทนคำบรรยาย โดยใช้หลักการบัญชีคู่ ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดในบทที่ 4

4. **การติดต่อสื่อสาร (communication)** แบ่งออกได้เป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

4.1 การจัดเตรียมรายงาน (prepare accounting reports) เป็นการสรุปข้อมูล ทางการบัญชีทั้งหมดที่ได้บันทึกไว้แล้วในรูปของรายงานการเงิน ซึ่งจะกล่าวถึงรายละเอียดใน บทที่ 2

4.2 การวิเคราะห์ และตีความสำหรับผู้ใช้อื่น (analysis and interpret for users) เกี่ยวข้องกับการนำรายงานที่จัดทำแล้วนำมาวิเคราะห์ตีความสำหรับผู้บริโภค นิติบุคคล หรือ หน่วยงานต่าง ๆ ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานนั้น ๆ

การบัญชีกับการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้ที่ไม่คุ้นเคยกับการบัญชี มักจะสับสนระหว่างหน้าที่ของ ผู้ทำบัญชี กับนักบัญชี ความจริงแล้ว หน้าที่ของบุคคล 2 กลุ่มนี้แตกต่างกันมาก โดยพิจารณาได้จากคำจำกัดความ ดังนี้

1. **ผู้ทำบัญชี (bookkeeping)** จะเกี่ยวข้องเฉพาะการเก็บรวบรวมข้อมูลทางการเงิน แล้วนำมาบันทึก ซึ่งนักบัญชีจะได้นำข้อมูลนั้นมาดำเนินการต่อไป ดังนั้นงานของผู้ทำบัญชีจึง เป็นส่วนหนึ่งของงานที่นักบัญชีทำเท่านั้น

2. **นักบัญชี (accountant)** จะเกี่ยวข้องโดยตรงกับทุกขั้นตอนของการจัดทำรายงาน ทางการเงิน ตั้งแต่การวางระบบบัญชีเพื่อให้ ผู้ทำบัญชีสามารถเก็บรวบรวมและบันทึกข้อมูล ไปได้ หน้าที่สำคัญของนักบัญชีในขั้นต่อมา นั่นคือ การทำหน้าที่วิเคราะห์ข้อมูล การเสนอ ข้อมูล และการให้คำแนะนำแก่ผู้ใช้ข้อมูลทางการเงิน แม้นักบัญชีส่วนใหญ่ไม่ค่อยมีโอกาส ติดต่อกับผู้ใช้ข้อมูลทางการเงินโดยตรง อย่างไรก็ตามหน้าที่ นักบัญชีจะต้องอาศัยความเข้าใจใน เรื่องข้อมูลที่ผู้ตัดสินใจต้องการมากกว่าบทบาทของผู้ทำบัญชี

ประเภทของธุรกิจ

ธุรกิจมีบทบาทสำคัญต่อระบบเศรษฐกิจของประเทศ ในบรรดาธุรกิจต่าง ๆ อาจจำแนกได้หลายลักษณะ ดังนี้

1. จำแนกตามผลผลิต การจำแนกตามผลผลิตจะพิจารณาว่า ธุรกิจให้อะไรแก่สังคม ซึ่งแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

1.1 กิจการให้บริการ (service firm) หมายถึง กิจการที่ให้บริการ แทนตัวสินค้า ซึ่งจะมีรายได้หลัก คือ ค่าธรรมเนียม ค่าบริการรับ รายจ่ายหลัก คือ เงินเดือนพนักงาน ค่าวัสดุสิ้นเปลือง ค่าเช่า ค่าสาธารณูปโภค ค่าเสื่อมราคา และอื่น ๆ รายจ่ายของกิจการให้บริการถือเป็นค่าใช้จ่ายในการดำเนินงาน (operating expenses) ซึ่งคิดเป็นต้นทุนประจำงวด (period cost) ข้อพิจารณาที่เกิดขึ้นในกิจการให้บริการ ได้แก่ การวัดผลการดำเนินงาน และลักษณะของผลิตภัณฑ์ซึ่งจะไม่เห็นเป็นตัวตนที่ชัดเจน งบการเงินของกิจการจำแนกรายได้ และค่าใช้จ่ายตามประเภทของลูกค้า ตัวอย่างของกิจการประเภทนี้ เช่น โรงพยาบาล สำนักงานกฎหมาย บริษัทที่ปรึกษา ร้านตัดผม โรงแรม เป็นต้น

1.2 กิจการให้ตัวสินค้า หมายถึง ธุรกิจที่ทำหน้าที่นำสินค้ามาขาย หรือธุรกิจที่ทำการนำวัตถุดิบมาแปรรูปให้เป็นตัวสินค้า ซึ่งอาจแบ่งได้ 2 ประเภท ดังนี้

1.2.1 กิจการซื้อขายสินค้า (merchandising firm) หมายถึง กิจการที่ซื้อขายสินค้าทั้งขายส่ง และขายปลีกโดยไม่ใช้ผู้ผลิต รายได้หลักของกิจการคือ ค่าขาย ค่าใช้จ่ายจำแนกเป็น 2 ส่วน คือ ต้นทุนขาย (cost of goods sold) และค่าใช้จ่ายในการขาย และบริหาร (administrative and selling expenses) ต้นทุนขายคิดเป็นต้นทุนสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ (product cost) ส่วนค่าใช้จ่ายในการขาย และบริหารคิดเป็นต้นทุนประจำงวด (period cost) เช่น ห้างสรรพสินค้า ร้านขายยา ร้านขายของชำ เป็นต้น

1.2.2 กิจการผลิต (manufacturing firm) หมายถึง กิจการผลิตส่วนใหญ่มีโรงงานสำหรับผลิตสินค้า และจะซื้อวัตถุดิบ (material) นำเข้าสู่กระบวนการผลิตโดยว่าจ้างคนงาน และพนักงาน (labor) จ่ายค่าใช้จ่ายการผลิต (manufacturing overhead expenses) ที่ใช้ในกระบวนการผลิต ค่าใช้จ่ายทั้งสามส่วนที่กล่าวมานี้จะรวมเป็นต้นทุนสินค้า หรือผลิตภัณฑ์ (product cost) สำหรับค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นในสำนักงานจะคิดเป็นค่าใช้จ่ายในการขาย และบริหาร ซึ่งถือว่าเป็นต้นทุนประจำงวด (period cost)

2. จำแนกตามการจัดตั้ง การจำแนกกิจการตามการจัดตั้งจะพิจารณาจากการดำเนินการจัดตั้งตามลักษณะการเป็นเจ้าของ ซึ่งอาจแบ่งได้ 7 ประเภท ดังนี้ (ดวงสมร อรพินท์,

กชกร เฉลิมกาญจนา, แพร กิระสุนทรพงษ์, ปริญา มณีโรจน์, และสมพงษ์ พรอุบลัมภ์. 2548. หน้า 10-14)

2.1 กิจการเจ้าของคนเดียว (single proprietorship or sole proprietorship) ได้แก่ กิจการที่มีบุคคลคนเดียวเป็นเจ้าของ และนำสินทรัพย์ของตนเองมาลงทุนในกิจการเพื่อหากำไร เจ้าของเป็นบุคคลคนเดียวที่มีอำนาจจัดการ ควบคุม และตัดสินใจในการดำเนินงานของกิจการ ขนาดของกิจการค่อนข้างเล็ก การจัดตั้ง และเลิกกิจการกระทำได้ง่าย กำไรจะเป็นของเจ้าของเพียงบุคคลเดียว ทำให้เกิดแรงจูงใจในการทำงาน ผลการดำเนินงานไม่จำเป็นต้องเปิดเผย ต่อบุคคลภายนอก แต่เจ้าของต้องรับผิดชอบในหนี้สินของกิจการโดยไม่จำกัดจำนวน ทุนของ กิจการ ประเภทนี้จะจำกัดเนื่องจากมีผู้ลงทุนเพียงคนเดียว ความสำเร็จหรือล้มเหลวของกิจการ ขึ้นอยู่กับความสามารถของเจ้าของกิจการเพียงบุคคลเดียว เมื่อเจ้าของถอนทุนก็ต้องเลิก กิจการไป

ในแง่กฎหมาย กิจการเจ้าของคนเดียวนี้ไม่ถือว่าเป็นนิติบุคคลแยกต่างหาก จากผู้เป็นเจ้าของแต่ในแง่ของการบัญชีจะแยกเป็นหน่วยอิสระหน่วยหนึ่งต่างหากจากผู้เป็นเจ้าของ เมื่อเจ้าของนำสินทรัพย์ส่วนตัวมาลงทุนในกิจการ ถือว่าสินทรัพย์เหล่านี้เป็นของกิจการ มิใช่สินทรัพย์ส่วนตัวอีกต่อไปแล้ว ถ้ามีรายการทางบัญชีเกิดขึ้นก็ต้องดูว่าเป็นรายการที่ เกี่ยวข้องกับกิจการค้า หรือของส่วนตัว เช่น นาย ก. เปิดกิจการร้านขายของชำ นาย ก. ซื้อ รถยนต์เพื่อใช้ในครอบครัวมีราคา 500,000 บาท รายการซื้อรถยนต์นี้จะไม่นำมาบันทึกในบัญชี ของกิจการร้านขายของชำ เป็นต้น

2.2 ห้างหุ้นส่วน (partnership) หมายถึง กิจการที่มีบุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป เป็นเจ้าของ โดยตกลงร่วมลงทุนกันซึ่งจะลงทุนเป็นเงินสด สินทรัพย์อื่น หรือแรงงานก็ได้ ผู้เป็น หุ้นส่วนจะตกลงทำสัญญาจัดตั้งห้างหุ้นส่วน สัญญานี้อาจทำด้วยวาจา หรือเป็นลายลักษณ์อักษร สำคัญในสัญญาจะระบุถึงจำนวนเงินลงทุนของผู้ถือหุ้นส่วนแต่ละคน ความรับผิดชอบ ของผู้ถือหุ้นส่วน การแบ่งปันผลกำไรหรือขาดทุน และอื่น ๆ ห้างหุ้นส่วนตามประมวล กฎหมายแพ่ง และพาณิชย์แบ่งเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.2.1 ห้างหุ้นส่วนสามัญ (unlimited partnership) ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนที่ผู้เป็น หุ้นส่วนทุกคนรับผิดชอบร่วมกันในหนี้สินทั้งหมดโดยไม่จำกัดจำนวน ผู้ถือหุ้นส่วนทุกคนมี สิทธิจัดการงานแทนห้างได้ ซึ่งจะจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลหรือไม่ก็ได้ ถ้าไม่ได้จดทะเบียน ผู้เป็น หุ้นส่วนทุกคนกับห้างหุ้นส่วนจะไม่แยกออกจากกันเมื่อเกิดคดีความขึ้น เจ้าหนี้จะฟ้องร้อง หุ้นส่วนคนใดก็ได้ ในกรณีที่จะจดทะเบียนต้องใช้คำว่า "ห้างหุ้นส่วนสามัญนิติบุคคล" ประกอบชื่อ ห้างเสมอ และห้างหุ้นส่วนจะเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากผู้ถือหุ้นส่วน เมื่อเกิดคดีความ เจ้าหนี้

จะฟ้องร้องในนามของห้างหุ้นส่วน ในกรณีที่ลินทรัพย์ของห้างหุ้นส่วนไม่พอชำระหนี้จะฟ้องร้องเอาจากผู้เป็นหุ้นส่วนต่อไป ผู้เป็นหุ้นส่วนคนเดียวหรือหลายคนเป็นผู้จัดการของห้างหุ้นส่วนได้ตามแต่จะตกลงกัน และผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีสำหรับห้างหุ้นส่วนสามัญได้แก่ ผู้เป็นหุ้นส่วน

2.2.2 ห้างหุ้นส่วนจำกัด (limited partnership) หมายถึง ห้างหุ้นส่วนที่กฎหมายบังคับว่าต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และต้องมีคำว่าห้างหุ้นส่วนจำกัดประกอบชื่อของห้างหุ้นส่วนด้วยเสมอ ห้างหุ้นส่วนจำกัดมีหุ้นส่วน 2 ประเภท ดังนี้

2.2.2.1 หุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้รับผิดชอบในหนี้สินของห้างหุ้นส่วน ไม่เกินกว่าจำนวนเงินที่ตนได้ลงทุนให้ห้างหุ้นส่วน

2.2.2.2 หุ้นส่วนไม่จำกัดความรับผิดชอบ ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทนี้จะรับผิดชอบในหนี้สินโดยไม่จำกัดจำนวน กฎหมายกำหนดให้ต้องมีหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบอย่างน้อย 1 คน

การจดทะเบียนห้างหุ้นส่วนประเภทนี้ต้องระบุให้ชัดเจนว่ามีหุ้นส่วนประเภทจำกัดความรับผิดชอบ และไม่จำกัดความรับผิดชอบกี่คน ใครบ้าง ผู้เป็นหุ้นส่วนประเภทไม่จำกัดความรับผิดชอบเท่านั้นที่มีสิทธิ์จัดการงานของห้างหุ้นส่วน และผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีสำหรับห้างหุ้นส่วนจำกัด คือ ผู้จัดการ

2.3 บริษัทจำกัด (corporation or company limited) คือ ธุรกิจที่จัดตั้งโดยการรวมทุนของกลุ่มชนเพื่อกระทำการกิจการร่วมกัน โดยตั้งเป็นนิติบุคคล คือ ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคลแยกต่างหากจากเจ้าของ ผู้ที่ลงทุนซื้อหุ้นของบริษัทเรียกว่า ผู้ถือหุ้น (stockholders) บริษัทจะมีการแบ่งทุนออกเป็นหุ้น มูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นจะได้รับส่วนแบ่งกำไรเป็นเงินปันผล (dividends) บริษัทจำกัดจะต้องจัดให้มีการประชุมผู้ถือหุ้นอย่างน้อยปีละครั้ง หุ้นของบริษัทอาจเปลี่ยนมือได้โดยการจำหน่ายหรือโอนให้ผู้ลงทุนรายอื่นโดยไม่ต้องเลิกบริษัท บริษัทที่จดทะเบียนจัดตั้งบริษัทเรียบร้อยแล้วต้องใช้คำนำหน้าว่า บริษัท และคำลงท้าย จำกัด เว้นแต่ธนาคารพาณิชย์จะใช้คำว่าบริษัทจำกัด หรือไม่ใช้ก็ได้ และผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ได้แก่ กรรมการผู้จัดการบริษัท

เดิมนั้นบริษัทจำกัดมีเพียงประเภทเดียว ต่อมาในปี พ.ศ.2521 ได้มีพระราชบัญญัติใหม่แบ่งบริษัทจำกัดออกเป็น 2 ประเภท ดังนี้

2.3.1 บริษัทเอกชน จำกัด หมายถึง บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ซึ่งบัญญัติในมาตรา 1096 อันว่าบริษัทจำกัดนั้น คือ บริษัทประเภทซึ่งจัดตั้งด้วยการแบ่งทุนเป็นหุ้นมีมูลค่าเท่า ๆ กัน ผู้ถือหุ้นดังกล่าวต่างรับผิดชอบจำกัดเพียงไม่เกินจำนวนเงินที่ตนยังส่งใช้ไม่ครบมูลค่าของหุ้นที่ตนถือมูลค่าหุ้นไม่ต่ำกว่าหุ้นละ 5 บาท หุ้นนั้นจะ

แบ่งแยกไม่ได้ ผู้เริ่มจัดตั้งของบริษัทเอกชน จำกัด ตั้งมีจำนวนตั้งแต่ 7 คนขึ้นไป หุ้นซึ่งถือว่าเป็นหุ้นทุนของบริษัทเอกชน จำกัด เรียกว่า หุ้นสามัญ (common stock)

2.3.2 บริษัทมหาชน จำกัด หมายถึง บริษัทที่จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติบริษัทมหาชนจำกัด (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2544 ผู้เริ่มจัดตั้ง มีจำนวน 15 คนขึ้นไป หุ้นของบริษัทแต่ละหุ้นต้องมีมูลค่าเท่ากัน โดยไม่กำหนดมูลค่าจำนวนเงินขั้นต่ำไว้ ถ้ามีการออกหุ้นโดยมีส่วนเกินมูลค่าหุ้นให้เก็บเงินเต็มจำนวนครั้งเดียว และเรียกเก็บส่วนเกินเต็มจำนวน

ทั้งบริษัทเอกชน จำกัด และบริษัทมหาชน จำกัด ต้องมีกรรมการคณะหนึ่ง เพื่อดำเนินกิจการของบริษัทเรียกว่าคณะกรรมการบริษัท ประกอบด้วยกรรมการอย่างน้อย 5 คน และกรรมการไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่งของจำนวนกรรมการทั้งหมดต้องมีถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

ธุรกิจแบบบริษัทจำกัดสามารถที่จะรวบรวมเงินทุนได้เป็นจำนวนมากเท่าที่ต้องการ อายุการดำเนินงานของธุรกิจจะต่อเนื่อง การบริหารงานของบริษัทจำกัดมีประสิทธิภาพดีกว่าห้างหุ้นส่วนเนื่องจากบริษัทจำกัดบริหารงานโดยคณะกรรมการบริษัทซึ่งผู้ถือหุ้นเป็นผู้คัดเลือก แต่การจัดตั้งค่อนข้างยุ่งยาก และเสียค่าใช้จ่ายมาก ในการจัดตั้งบริษัทนั้นผู้เริ่มก่อตั้งต้องจัดทำหนังสือบริคณห์สนธิ และจดทะเบียนที่กระทรวงพาณิชย์ หรือสำนักงานพาณิชย์ จังหวัดที่บริษัทตั้งอยู่ในส่วนภูมิภาค ข้อเสียคือคณะกรรมการบริษัทอาจขาดความตั้งใจ หรือความรับผิดชอบในการทำงาน เนื่องจากเป็นกลุ่มบุคคลที่ว่าจ้างมาทำงาน ไม่ได้เป็นเจ้าของกิจการเอง

2.4 สหกรณ์ (cooperation) หมายถึง กิจการที่ประกอบธุรกิจโดยการร่วมทุนร่วมแรงร่วมปัญญาของบุคคลกลุ่มหนึ่งซึ่งจัดตั้งโดยความสมัครใจตามหลักการช่วยเหลือตนเอง การช่วยเหลือซึ่งกัน และกัน และประหยัดเพื่อให้เกิดความเจริญทางเศรษฐกิจ ผู้ร่วมลงทุนในสหกรณ์อย่างน้อยต้องมีจำนวน 10 คน ทุนของสหกรณ์จะแบ่งเป็นหุ้นมูลค่าหุ้นละเท่า ๆ กัน วัตถุประสงค์ของการจัดตั้งสหกรณ์คือจะไม่เป็นการหากำไรแต่ต้องการช่วยเหลือสมาชิกในด้านเศรษฐกิจการประกอบอาชีพ และการแบ่งผลประโยชน์ให้สมาชิก สหกรณ์ต้องจดทะเบียนเป็นนิติบุคคล และต้องระบุว่า เป็นสหกรณ์จำกัดหรือไม่จำกัด ถ้าเป็นสหกรณ์จำกัดสมาชิกทุกคนจำกัดความรับผิดชอบเพียงไม่เกินมูลค่าหุ้นที่ส่งใช้ยังไม่ครบ ถ้าเป็นสหกรณ์ไม่จำกัดสมาชิกทุกคนต้องรับผิดชอบร่วมกันในหนี้สินของสหกรณ์โดยไม่จำกัดจำนวน ผู้ถือหุ้นเรียกว่าสมาชิก สหกรณ์ สมาชิก 1 คน มี 1 เสียง เพื่อป้องกันการควบคุมสหกรณ์จากบุคคลใดบุคคลหนึ่งตามพระราชบัญญัติสหกรณ์

2.5 รัฐวิสาหกิจ (state enterprises) หมายถึง หน่วยงานที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ หรือรัฐร่วมลงทุนเกินกว่าร้อยละ 50 จัดตั้งขึ้นตามพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการเศรษฐกิจ

แห่งชาติ พ.ศ.2502 มาตรา 13 ซึ่งได้บัญญัติไว้ว่า รัฐวิสาหกิจ หมายถึง บริษัท หรือห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลซึ่งทุนทั้งสิ้นเป็นของกระทรวง ทบวง กรม ในรัฐบาล หรือกระทรวง ทบวง กรม ในรัฐบาลมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ 50 หรือบริษัท ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลใด ๆ ที่บริษัทหรือ ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลดังกล่าวข้างต้น มีทุนรวมอยู่ด้วยเกินกว่าร้อยละ 50 และให้ความหมาย รวมถึงองค์การรัฐบาล หรือหน่วยงานธุรกิจที่รัฐบาลเป็นเจ้าของ และรวมตลอดถึงห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลใด ๆ ที่องค์การรัฐบาล หรือหน่วยงานธุรกิจของรัฐบาลมีทุนรวมอยู่ด้วยเกินร้อยละ 50

2.6 นิติบุคคลต่างประเทศ (foreign enterprises) เนื่องจากปัจจุบันประเทศไทย เปิดโอกาสให้ต่างชาตินำเงิน และหรือสินทรัพย์อื่นมาลงทุนในประเทศ เพื่อเป็นการระดมทุน นิติบุคคลต่างประเทศอาจจดทะเบียนได้ 2 ลักษณะ ดังนี้

2.6.1 นิติบุคคลจดทะเบียนจากต่างประเทศ หรือนิติบุคคลจดทะเบียนพาณิชย์ ในประเทศไทย ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี คือ ผู้จัดการ

2.6.2 นิติบุคคลต่างประเทศที่จดทะเบียนพาณิชย์ในประเทศไทยจะต้องมีผู้ถือหุ้นต่างชาติถือหุ้นร้อยละ 50 ของทุนจดทะเบียนขึ้นไป นิติบุคคลต่างประเทศจะถูกจำกัดสิทธิในการประกอบธุรกิจบางประเภท เช่น การเกษตร เป็นต้น

2.7 กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร (joint venture) หมายถึง กิจการร่วมค้า ตามประมวลรัษฎากร ได้แก่ กิจการที่ดำเนินการร่วมกันเป็นการค้า หรือทำกำไรระหว่างบริษัท กับบริษัท บริษัทกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับห้างหุ้นส่วนนิติบุคคล หรือ ระหว่างบริษัท และหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลกับบุคคลธรรมดา คณะบุคคลที่มีใช้นิติบุคคล ห้างหุ้นส่วนสามัญหรือนิติบุคคลอื่น

ผู้ใช้งบการเงิน และความต้องการข้อมูล

ผู้ใช้งบการเงินประกอบด้วย ผู้ลงทุน (ทั้งผู้ลงทุนในปัจจุบัน และผู้ที่อาจตัดสินใจ ลงทุนในอนาคต) ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้า และเจ้าหนี้อื่น ลูกค้า รัฐบาล และหน่วยงานราชการ และสาธารณชน ผู้ใช้งบการเงินเหล่านี้ใช้งบการเงินเพื่อตอบสนองความต้องการข้อมูลที่แตกต่างกัน ดังนี้ (สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า 6)

1. **ผู้ลงทุน** หมายถึง ผู้เป็นเจ้าของเงินทุนรวมทั้งที่ปรึกษาซึ่งต้องการทราบถึงความเสี่ยง และผลตอบแทนจากการลงทุน ผู้ลงทุนต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการพิจารณาตัดสินใจซื้อขาย หรือ

ถือเงินลงทุนนั้นต่อไป นอกจากข้อมูลดังกล่าว ผู้ลงทุนที่เป็นผู้ถือหุ้นยังต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายเงินปันผลด้วย

2. **ลูกจ้าง** หมายถึง ลูกจ้าง รวมทั้งกลุ่มตัวแทนซึ่งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับความมั่นคงและความสามารถในการทำกำไรของนายจ้าง นอกจากนี้ยังต้องการข้อมูลที่จะช่วยให้สามารถประเมินความสามารถของกิจการในการจ่ายค่าตอบแทน บำเหน็จ บำนาญ และโอกาสในการจ้างงาน

3. **ผู้ให้กู้** หมายถึง ผู้ซึ่งต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการพิจารณาว่าเงินให้กู้ยืม และดอกเบี้ยที่เกิดขึ้นจะได้รับชำระเมื่อครบกำหนด

4. **ผู้ขายสินค้า และเจ้าหนี้อื่น** หมายถึง ผู้ซึ่งต้องการข้อมูลที่จะช่วยในการตัดสินใจว่าหนี้สินจะได้รับชำระเมื่อครบกำหนด เจ้าหนี้การค้าอาจได้ความสนใจข้อมูลของกิจการในระยะเวลาที่สั้นกว่าผู้ให้กู้ นอกจากว่าการดำเนินงานของเจ้าหนี้ที่ขึ้นขึ้นอยู่กับการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการซึ่งเป็นลูกค้ารายใหญ่

5. **ลูกค้า** หมายถึง ผู้ซึ่งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานต่อเนื่องของกิจการ โดยเฉพาะกรณีที่มีความสัมพันธ์อันยาวนาน หรือต้องพึ่งพากิจการนั้น

6. **รัฐบาล และหน่วยงานราชการ** หมายถึง หน่วยงานที่ต้องการข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานของกิจการในการจัดสรรทรัพยากร การกำกับดูแล การพิจารณากำหนดนโยบายทางภาษี และเพื่อใช้เป็นฐานในการคำนวณรายได้ประชาชาติ และจัดทำสถิติในด้านต่าง ๆ

7. **สาธารณชน** หมายถึง ประชาชนผู้ซึ่งต้องการข้อมูลเกี่ยวกับแนวโน้มความสำเร็จและการดำเนินงานของกิจการเนื่องจากกิจการอาจก่อให้เกิดผลกระทบต่อสาธารณชนในการจ้างงาน และการรับซื้อสินค้าจากผู้ผลิตในท้องถิ่น

การบัญชี กับเทคโนโลยี

เทคโนโลยีเป็นสิ่งที่เข้ามามีบทบาทสำคัญในชีวิต โดยเฉพาะการดำเนินงานด้านธุรกิจ การบัญชีซึ่งเป็นส่วนงานหนึ่งทางธุรกิจก็ได้มีการนำเทคโนโลยีเข้ามาใช้ เช่น การใช้โปรแกรมสำเร็จรูปในการบันทึกบัญชี การนำคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยงานด้านการบัญชี ทำให้กิจการประหยัดต้นทุนในการบันทึกบัญชี แรงงาน และเวลา และเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดเก็บข้อมูล ทำให้การประมวลผลถูกต้องแม่นยำขึ้น รายงานทางการเงินที่พิมพ์ออกมาถูกจัดรูปแบบของข้อมูลให้ได้ตามความต้องการในการใช้ประโยชน์ของข้อมูล

การทำงานของคอมพิวเตอร์ในปัจจุบันมีระบบเครือข่ายในการทำงาน ช่วยในการสื่อสาร ส่งข้อมูลถึงกันภายในหน่วยงาน หรือต่างหน่วยงานกันเป็นไปด้วยความรวดเร็ว

โปรแกรมสำเร็จรูปทางการบัญชีที่นักบัญชีไทยใช้ ได้แก่ SAP R/3 , ACCPAC Express Oracle Application เป็นต้น

อาชีพของนักบัญชี

อาชีพของนักบัญชีสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลายอาชีพ อาจแตกต่างกันไปตามความต้องการของกิจการ หรืออาจจำแนกได้ ดังนี้ (วสันต์ กาญจนมุกดา, 2547, หน้า 7)

1. **การบัญชีสาธารณะ (public accounting)** นักบัญชีที่ประกอบอาชีพในลักษณะนี้เป็นนักบัญชีที่มีได้ทำงานเป็นพนักงานในบริษัท หรือกิจการใดโดยจะแยกตัวมารับทำบัญชี โดยเปิดสำนักงานแยกต่างหาก เช่น รับจ้างทำบัญชี เปิดสำนักงานสอบบัญชี หรือรับปรึกษาการวางแผนภาษี เป็นต้น

2. **การบัญชีในงานบัญชีของธุรกิจ (business accounting)** เป็นนักบัญชีที่เป็นพนักงาน หรือลูกจ้างของกิจการ ผลตอบแทนที่ได้รับส่วนใหญ่จะเป็นเงินเดือน เช่น พนักงานบริษัท ห้างหุ้นส่วน กิจการเจ้าของคนเดียว สมุหบัญชี ผู้ตรวจสอบภายใน เป็นต้น

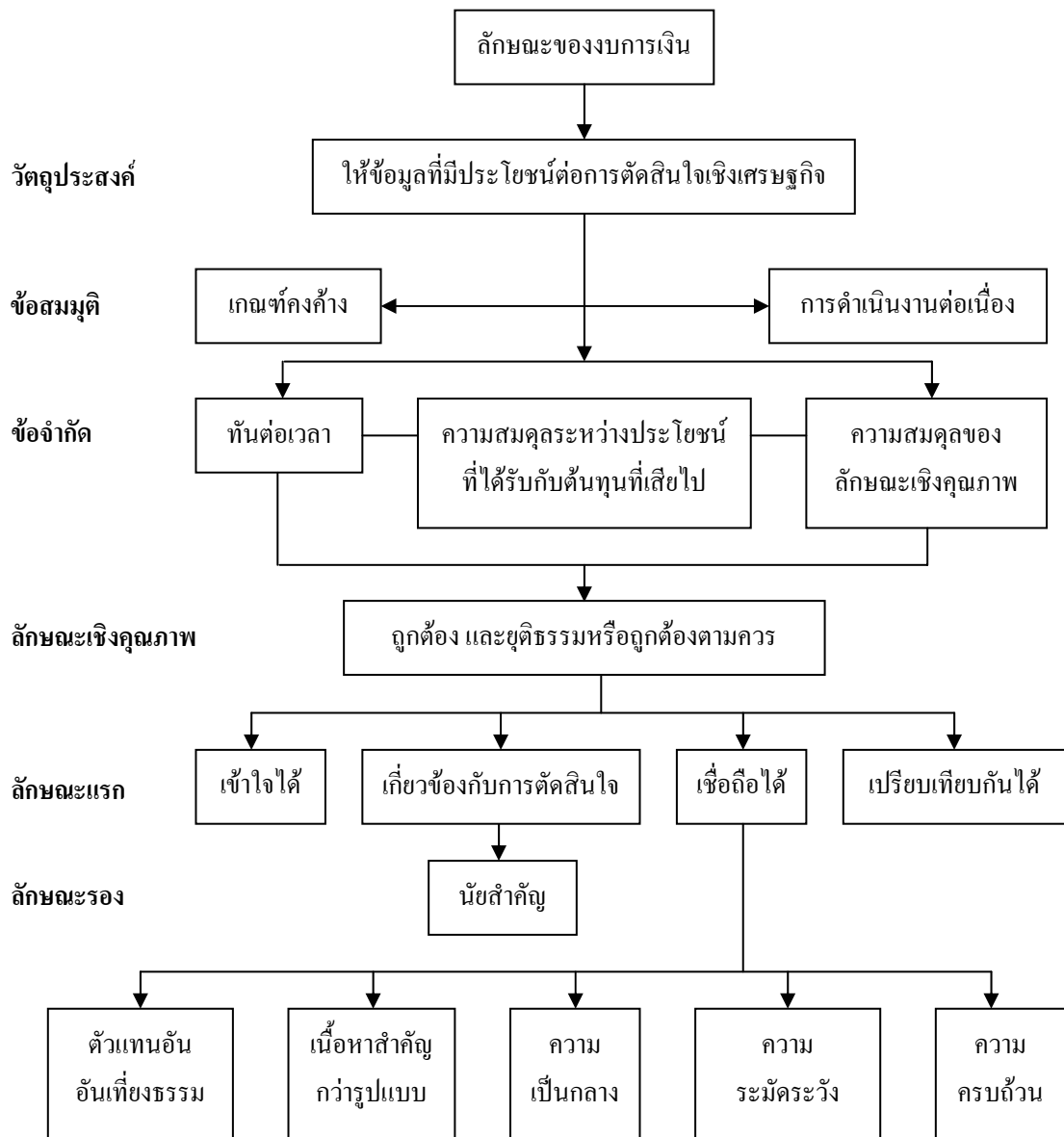
3. **การบัญชีส่วนราชการ (governmental accounting)** การบัญชีส่วนราชการเป็นบัญชีที่มีได้มุ่งแสวงหากำไร ผลตอบแทนที่ได้รับเป็นเงินเดือนประจำ อาชีพของนักบัญชีในกลุ่มนี้ เช่น พนักงานบัญชีของหน่วยราชการทุกหน่วยงาน เป็นต้น

แม่บทการบัญชี

เนื่องจากงบการเงินที่จัดทำขึ้นมีวัตถุประสงค์ที่จะตอบสนองความต้องการของบุคคลหลายฝ่ายเช่นเจ้าของกิจการ เจ้าหนี้ นักลงทุน รัฐบาล โดยผู้ใช้งบการเงินนำข้อมูลที่ได้ใช้ในประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้นงบการเงินที่จัดทำขึ้นจึงต้องมีหลักและข้อสมมติทางการบัญชีในอันที่จะทำให้งบการเงินนั้นแสดงข้อมูลที่ถูกต้องตามที่ควรและเป็นไปตามมาตรฐานเดียวกัน

ด้วยเหตุนี้ สมาคมนักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย จึงได้ออกแม่บทการบัญชี (accounting framework) เมื่อวันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2542 เพื่อนำมาใช้เป็นเกณฑ์ในการจัดทำและนำเสนองบการเงิน โดยยกเลิกมาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 1 เรื่องข้อสมมติขั้นมูลฐานการบัญชี การกำหนดเกณฑ์ในการจัดทำและนำเสนองบการเงินที่ปรากฏอยู่ในแม่บทการบัญชี จะเกี่ยวข้องกับ วัตถุประสงค์ของแม่บทการบัญชี กลุ่มผู้ใช้งบการเงินลักษณะเชิงคุณภาพ

ของงบการเงิน องค์กรประกอบ นิยาม รวมถึงเกณฑ์ในการรับรู้รายการในงบดุล งบกำไรขาดทุน การวัดมูลค่าของรายการ และแนวคิดเกี่ยวกับทุน และรักษาระดับทุนที่ในการวัดผลกำไรในงบการเงิน ซึ่งในส่วนของแนวคิดและข้อสมมติขั้นมูลทางการบัญชีซึ่งจะเกี่ยวข้องโดยตรงกับ ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน ถ้างบการเงินที่จัดทำและนำเสนอ นั้นจะต้องมีลักษณะเชิงคุณภาพอย่างไรบ้าง มีข้อสมมติอะไรเป็นเบื้องหลังในการจัดทำและต้องคำนึงถึงข้อจำกัดอะไรบ้างในการจัดทำ ทั้งนี้ในแม่บทบัญชีสำหรับการจัดทำและนำเสนอของงบการเงินแสดงถึงความสัมพันธ์ของหัวข้อดังกล่าวดังภาพที่ 1.1

ภาพที่ 1.1 แม่บทการบัญชีสำหรับการจัดทำ และนำเสนอของงบการเงิน
ที่มา (สมาคมนักบัญชี และผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, 2542, หน้า31)

จากแผนภูมิดังกล่าวสิ่งที่ควรทราบคือ แนวคิดในการบัญชี คือ ข้อสมมติทางการบัญชี ข้อจำกัดที่มีในการจัดทำงบการเงิน ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงินที่ควรจะมีดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของงบการเงิน วัตถุประสงค์ของงบการเงินจัดทำขึ้นเพื่อนำเสนอข้อมูลที่มีประโยชน์เชิงเศรษฐกิจ ซึ่งจะช่วยให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถนำข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานฐานะการเงิน และกระแสของเงินสดที่เกิดจากเหตุการณ์ในอดีตไปใช้ในการตัดสินใจ ประเมินผลการปฏิบัติงาน ทั้งของฝ่ายบริหารหรือหากเป็นผู้ถือหุ้นก็สามารถนำไปใช้เพื่อประเมินถึงการลงทุนในกิจการต่อไป

2. ข้อสมมติ ข้อสมมติทางการบัญชีถูกสมมติขึ้นเพื่อใช้ในการบันทึกบัญชี ซึ่งข้อสมมติดังกล่าวได้ 2 ประเภท ดังนี้ (อัญชลี พิพัฒนเสริญ, 2545, หน้า 12)

2.1 เกณฑ์คงค้าง (accrual basis) ในการคำนวณกำไรขาดทุนสำหรับงวดต้องคำนึงถึงรายได้ และค่าใช้จ่ายทั้งหมดที่เป็นของงวดนั้น และแยกส่วนที่ไม่เป็นของงวดนั้นออก ซึ่งตามวิธีการบัญชีที่ถือเกณฑ์เงินสด จำนวนเงินที่จ่ายไปทั้งหมดสำหรับงวดอาจถือได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้น แต่ตามเกณฑ์คงค้าง รายได้ถือว่าเกิดขึ้นเมื่อเข้าเกณฑ์ 2 ประการ ดังนี้

2.1.1 กระบวนการที่ก่อให้เกิดรายได้ได้สำเร็จแล้วหรือถือได้ว่าสำเร็จแล้ว

2.1.2 การแลกเปลี่ยนได้เกิดขึ้นแล้ว กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ รายได้เกิดขึ้นในงวด ซึ่งได้มีการส่งมอบสินค้าหรือให้บริการแก่ลูกค้าแล้ว

สำหรับจำนวนเงินที่บันทึกเป็นรายได้นั้นก็คือจำนวนที่ได้รับหรือคาดว่าจะได้รับ อย่างไรก็ตาม ในบางกรณีนักบัญชีถือว่ารายได้เกิดขึ้นโดยใช้เกณฑ์อื่นที่แตกต่างไปจากข้างต้น และใช้หลักการจับคู่ค่าใช้จ่ายกับรายได้เพื่อให้ได้มาซึ่งค่าใช้จ่ายที่เกิดขึ้นสำหรับงวด แม้จะยังมีการรับเงิน และการจ่ายเงินก็ตาม

2.2 การดำเนินงานต่อเนื่อง (going - concern concept) หลักการดำเนินงานต่อเนื่องหรือหลักความดำรงอยู่ของกิจการที่จัดตั้งขึ้นย่อมมีวัตถุประสงค์ที่จะดำรงอยู่โดยมีกำหนดกล่าวคือ หากไม่มีเหตุชี้เป็นอย่างอื่นแล้ว กิจการที่จัดตั้งขึ้นมาย่อมจะดำเนินงานต่อเนื่องกันไปอย่างน้อยก็นานพอที่จะดำเนินงานตามแผน และข้อผูกพันที่ได้ทำไว้จนสำเร็จ นักบัญชีจึงมีข้อสมมติฐานว่ากิจการไม่ตั้งใจที่จะเลิกดำเนินงาน หรือไม่จำเป็นต้องเลิกดำเนินงาน หรือต้องลดปริมาณการดำเนินงานลงอย่างมาก หากมีเหตุอื่นใดชี้ให้เห็นว่าเหตุการณ์ในภายหน้าจะไม่เป็นไปตามข้อสมมติดังกล่าว ก็จะต้องใช้มาตรฐานการบัญชีที่กำหนดไว้สำหรับเหตุการณ์นั้น ๆ โดยเฉพาะแทน

3. **ข้อจำกัดของข้อมูลที่เกี่ยวข้องสมการตัดสินใจและตามเชื่อถือได้** การจัดทำงบการเงินเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและเป็นที่น่าเชื่อถือต้องพิจารณาถึงข้อจำกัดต่าง ๆ ได้ 3 ประเภท ดังนี้

3.1 ความทันต่อเวลา (timeliness) ผู้ใช้งบการเงินนั้นต้องการข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ดังนั้นข้อมูลที่ได้จึงเป็นข้อมูลที่ต้องเชื่อถือได้และทันต่อเวลา ปกติการที่จะได้ข้อมูลที่มีความเชื่อถือได้สูง ๆ นั้นจะต้องใช้เวลาในการรวบรวมมารายงานข้อมูลที่ล่าช้าอาจทำให้ข้อมูลไม่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจได้ ดังนั้นผู้บริหารต้องพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างประโยชน์ที่ได้รับจากการรายงานที่ทันต่อเวลากับความเชื่อถือได้ของข้อมูลนั้น ๆ ซึ่งกิจการอาจจำเป็นต้องเสนอรายงานที่ทันต่อเวลากับความเชื่อถือได้ของข้อมูล โดยละเอียดดังนี้ กิจการจะต้องหาความสมดุลระหว่างข้อมูลและการตัดสินใจ โดยพิจารณาความต้องการของผู้ใช้งบการเงินที่จะนำข้อมูลไปใช้ในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจเป็นหลัก

3.2 ความสมดุลระหว่างประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไป (balance between benefit and cost) ส่วนใหญ่ผู้ที่ได้รับประโยชน์จากข้อมูลไม่ต้องรับผิดชอบต่อต้นทุนในการจัดหาข้อมูลนั้นข้อมูลอาจให้ประโยชน์แก่บุคคลอื่นนอกจากผู้ที่กิจการต้องการนำเสนอ ในการจัดทำงบการเงินนั้น จึงต้องพิจารณาถึงประโยชน์ที่ได้รับจากข้อมูลกับต้นทุนที่เสียไป ซึ่งประโยชน์ควรจะมากกว่าต้นทุนที่เสียไป ดังนั้นผู้ใช้งบการเงินจึงควรคำนึงถึงข้อจำกัดประเภทนี้ ดังนั้นการจัดทำงบการเงินและการเสนองบการเงินอาจไม่สามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงินได้ทุกกรณี

3.3 ความสมดุลของลักษณะเชิงคุณภาพ (balance in qualitative characteristics) ลักษณะเชิงคุณภาพมีหลายลักษณะ เช่น ความเข้าใจได้ ความเชื่อถือได้ เป็นต้น ดังนั้นในการจัดทำงบการเงิน ผู้จัดทำจึงจำเป็นต้องใช้ดุลพินิจ เหยี่ยงผู้ประกอบวิชาชีพในการตัดสินใจเลือกความสมดุลระหว่างลักษณะเชิงคุณภาพต่าง ๆ เพื่อให้ผู้ใช้นำไปประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจอย่างสมฤทธิ์ผล

4. **ลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงิน** คือ คุณสมบัติที่ทำให้ข้อมูลในงบการเงินมีประโยชน์ต่อผู้ใช้งบการเงินมีองค์ประกอบ 4 ประเภท ดังนี้

4.1 ความเข้าใจได้ (understandability) งบการเงินที่จัดทำขึ้นต้องสามารถเข้าใจได้ในทันทีที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูลจากงบการเงินดังกล่าว ซึ่งมีข้อสมมติว่า ผู้ใช้งบการเงินมีความรู้ตามควรเกี่ยวกับธุรกิจ กิจกรรมเชิงเศรษฐกิจและการบัญชีรวมทั้งมีความตั้งใจตามควรที่จะศึกษาข้อมูลดังกล่าว นอกจากนี้แม้ว่าข้อมูลทางการบัญชีจะมีความสลับซับซ้อนในการทำ

ความเข้าใจแต่หากเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจของผู้ใช้งบการเงิน ก็ควรนำมาแสดงในงบการเงินนั้นด้วย

4.2 ความเกี่ยวข้องในการตัดสินใจ (relevance) ทั้งนี้ความสามารถในการคาดคะเนจะเพิ่มขึ้นตามลักษณะการแสดงข้อมูลในงบการเงินของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่เกิดขึ้นในอดีต เช่น ในการคาดคะเนผลการดำเนินงานในอนาคตจากงบกำไรขาดทุนจะชัดเจนยิ่งขึ้น ถ้างบกำไรขาดทุนงวดปัจจุบันที่ใช้เป็นข้อมูลนั้นแยกแสดงรายการที่เกิดขึ้นจากการดำเนินปกติและรายการที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงานที่ไม่ปกติออกจากกัน เช่น รายได้ค่าขายแยกจากกำไรจากการขายสินทรัพย์ หรือค่าใช้จ่ายในการขายและบริหารแยกจากค่าใช้จ่ายพิเศษที่เกิดขึ้นในการฟ้องร้องค่าเสียหาย เป็นต้น

ในการพิจารณาความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของข้อมูลนั้นจะขึ้นอยู่กับลักษณะและความมีนัยสำคัญ (materiality) ของข้อมูลนั้นด้วย ซึ่งความมีนัยสำคัญจะถือเป็นข้อพิจารณามากกว่าเป็นลักษณะเชิงคุณภาพ ข้อมูลจะถือว่ามีความมีนัยสำคัญก็ต่อเมื่อหากไม่แสดงข้อมูลดังกล่าวหรือการแสดงผลดังกล่าวผิดพลาดมีผลกระทบต่อผู้ใช้งบการเงินในการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ โดยความมีนัยสำคัญขึ้นอยู่กับขนาดของรายการหรือขนาดของความผิดพลาดที่เกิดขึ้นภายใต้สภาพการณ์เฉพาะซึ่งต้องพิจารณาเป็นกรณี ๆ ไป

ในบางกรณีลักษณะข้อมูลเพียงอย่างเดียวก็เพียงพอที่จะใช้ตัดสินใจว่า ข้อมูลมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจหรือไม่ เช่น การรายงานส่วนงานใหม่ อาจส่งผลกระทบต่อประเมินความเสี่ยงและโอกาสของกิจการ ถึงแม้ว่าผลการดำเนินงานของส่วนงานใหม่ในงวดนั้นจะไม่มีนัยสำคัญ เป็นต้น

4.3 ความเชื่อถือได้ (reliability) การที่ข้อมูลจะมีความเชื่อถือได้ จะต้องปราศจากความผิดพลาดที่มีนัยสำคัญและความลำเอียงจึงจะนับได้ว่าข้อมูลนั้นเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของข้อมูลที่ต้องการให้แสดงหรือควรแสดง

ในกรณีที่ข้อมูลอาจมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจแต่อาจทำให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิดได้หากมีการรับรู้เนื่องจากข้อมูลนั้นขาดความน่าเชื่อถือ ในกรณีเช่นนี้ไม่ควรรับรู้เหตุการณ์หรือรายการดังกล่าวในงบการเงิน หากแต่ควรเปิดเผยให้ทราบถึงสิ่งที่เกิดขึ้น เช่น ประเมินการค่าเสียหายจากการฟ้องร้องที่อยู่ในระหว่างการพิจารณาคืออาจขาดความน่าเชื่อถือเนื่องจากจำนวนค่าเสียหายและผลการพิจารณาคดียังไม่เป็นที่แน่นอนและไม่สามารถคาดเดาได้อย่างสมเหตุสมผล กิจการไม่ควรรับรู้ผลเสียหายดังกล่าวในงบการเงิน แต่ควรเปิดเผยจำนวนค่าเสียหายที่มีการเรียกร้องและเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการฟ้องร้องดังกล่าว เป็นต้น

สำหรับองค์ประกอบเชิงคุณภาพหลักในเรื่องของความเชื่อถือได้ จะประกอบด้วย องค์ประกอบรองที่งบการเงินพึงมีเพื่อให้เกิดความเชื่อถือได้ในงบการเงิน ดังนี้

4.3.1 ตัวแทนอันเที่ยงธรรม (representational faithfulness) เพื่อให้ข้อมูลได้ เป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมซึ่งจะทำให้ข้อมูลน่าเชื่อถือ งบดุลจึงควรแสดงสินทรัพย์ หนี้สิน และส่วนของเจ้าของเฉพาะรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่เข้าเกณฑ์การรับรู้รายการ ณ วันที่ เสนอรายงาน

สาเหตุที่จะทำให้ข้อมูลไม่เป็นตัวแทนที่เที่ยงธรรม นอกจากความลำเอียง แล้ว ยังอาจเกิดจากสาเหตุต่อไปนี้

4.3.1.1 ความซับซ้อนในการวัดค่าของรายการและเหตุการณ์ทางบัญชี

4.3.1.2 การนำหลักการวัดค่าและเทคนิคในการนำเสนอรายการมา ประยุกต์ใช้

ในการวัดค่าผลกระทบทางการเงินของรายการบางรายการอาจมีความไม่แน่นอนสูงจนกระทั่งกิจการไม่อาจรับรู้รายการนั้นในงบการเงินได้ ซึ่งในกรณีเช่นนั้นกิจการ จะไม่บันทึกการดังกล่าวในงบการเงินเพราะไม่สามารถกำหนดมูลค่าของรายการนั้นได้อย่าง น่าเชื่อถือ เช่น กิจการมีค่าความนิยมที่เกิดขึ้นหลังจากที่กิจการได้ดำเนินงานมาแล้วระยะหนึ่ง แต่เนื่องจากการที่กิจการไม่สามารถกำหนดมูลค่าของค่าความนิยมนั้นได้อย่างน่าเชื่อถือ จึงทำ ให้กิจการไม่สามารถบันทึกค่าความนิยมที่เกิดขึ้นภายในได้ เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ในบางกรณี กิจการอาจจำเป็นต้องรับรู้รายการและเปิดเผยข้อมูลเกี่ยวกับความเสี่ยงจากการผิดพลาดในการ รับรู้และการวัดค่าของรายการนั้น

4.3.2 เนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ (substance over form) ในการบันทึก รายการและเหตุการณ์ทางการบัญชี จะต้องบันทึกตามเนื้อหาและความเป็นจริงเชิงเศรษฐกิจ มิใช่ตามรูปแบบทางกฎหมายเพียงอย่างเดียว เพราะในบางกรณีเนื้อหาของรายการและ เหตุการณ์ทางบัญชีทางบัญชีอาจไม่ตรงกับรูปแบบทางกฎหมายหรือรูปแบบ เช่น กิจการ อาจโอนสินทรัพย์ให้กับบุคคลอื่นโดยมีเอกสารยืนยันว่า ได้มีการโอนกรรมสิทธิ์ตามกฎหมาย ไปให้บุคคลนั้นแล้ว แต่ในสัญญาระบุให้กิจการยังคงได้รับประโยชน์เชิงเศรษฐกิจในอนาคต จากสินทรัพย์นั้นต่อ ในกรณีเช่นว่านี้ การที่กิจการได้รายงานว่า ตนเองได้ขายสินทรัพย์ ดังกล่าวไป จึงเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรมของรายการที่เกิดขึ้น

4.3.3 ความเป็นกลาง (neutrality) ความน่าเชื่อถือของงบการเงินจะเกิดขึ้น ได้ถ้าข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินมีความเป็นกลางและปราศจากความลำเอียง ซึ่งงบการเงินจะ

ขาดความเป็นกลางเมื่อการเลือกหรือการแสดงข้อมูลในงบการเงินมีผลทำให้ผู้ใช้งบการเงิน ตัดสินใจหรือใช้ดุลยพินิจไปตามที่กิจการต้องการหรือเป็นไปตามเจตนาของกิจการ

4.3.4 ความระมัดระวัง (prudence) เนื่องจากมีความไม่แน่นอนเกิดขึ้นกับ รายการหรือเหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ เช่น ความสามารถในการเรียกเก็บหนี้ การ ประเมินอายุใช้งานของสินทรัพย์ จำนวนการเรียกร้องค่าเสียหายที่อาจเกิดขึ้นตามสัญญา รับประกัน เป็นต้น กิจการจะต้องแสดงถึงความไม่แน่นอนดังกล่าวที่เกิดขึ้นนั้น โดยการเปิดเผย ถึงลักษณะผลกระทบ และหลักความระมัดระวังที่กิจการใช้ในการจัดทำงบการเงิน ซึ่งหลักความ ระมัดระวังที่ว่า จะรวมถึง การใช้ดุลยพินิจที่จะเป็นในการประมาณการภายใต้ความไม่แน่นอน เพื่อมิให้สินทรัพย์หรือรายได้แสดงจำนวนสูงเกินไป และหนี้สินหรือค่าใช้จ่ายแสดงจำนวนต่ำ เกินไป

ในการใช้หลักความระมัดระวัง สิ่งที่ควรคำนึงถึง คือ หากมีการใช้หลัก ดังกล่าวมากจนเกินไป เช่น กิจการอาจตั้งสำรองหรือค่าเผื่อไว้สูงเกินไป กิจการแสดง สินทรัพย์หรือรายได้ต่ำเกินไป กิจการแสดงหนี้สินหรือค่าใช้จ่ายสูงเกินไป เป็นต้น การกระทำ ดังกล่าวถือได้ว่ากิจการเจตนาจะทำให้ขาดความเป็นกลางและทำให้ขาดความน่าเชื่อถือ

4.3.5 ความครบถ้วน (completeness) การบันทึกรายการและเหตุการณ์ให้ ครบถ้วนโดยคำนึงถึงข้อจำกัดของความมีนัยสำคัญและต้นทุนในการจัดทำ ย่อมทำให้ข้อมูล ดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและน่าเชื่อถือมากขึ้น ในทางตรงกันข้ามหากกิจการ ไม่แสดงรายการบางรายการในงบการเงินจะทำให้ข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินผิดพลาดทำให้ ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจผิดได้

4.4 การเปรียบเทียบกันได้ (comparability) ในการใช้ข้อมูลจากงบการเงิน ผู้ใช้ งบการเงินอาจต้องการข้อมูลจากงบการเงินของกิจการหลายรอบระยะเวลาบัญชีของหลาย กิจการมาประกอบการตัดสินใจเชิงเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้ผู้ใช้งบการเงินจึงต้องการงบการเงินที่ สามารถนำมาเปรียบเทียบกันได้ในรอบระยะเวลาที่ต่างกันของกิจการเดียวกัน เพื่อประโยชน์ ในการคาดคะเนถึงแนวโน้มของฐานะเงินและผลการดำเนินงานของกิจการนั้น และผู้ใช้งบ การเงินยังต้องการงบการเงินที่สามารถนำมาเปรียบเทียบระหว่างกิจการภายใต้ระยะเวลาบัญชี เดียวกันได้ เพื่อประเมินฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน ระหว่างกิจการเพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของผู้ใช้งบการเงินทั้งในแง่ความสามารถ เปรียบเทียบงบการเงินระหว่างรอบระยะเวลาบัญชีและความสามารถเปรียบเทียบงบการเงิน ระหว่างกิจการ การวัดมูลค่าและการแสดงผลกระทบทางการเงินของรายการและเหตุการณ์ทาง บัญชีที่มีลักษณะคล้ายคลึงกันจึงต้องปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติภายในกิจการ

เดียวกันแต่ต่างรอบระยะเวลาหรือเป็นการปฏิบัติของกิจการแต่ละกิจการ ผู้ใช้งบการเงินจะต้องได้รับข้อมูลเกี่ยวกับนโยบายบัญชีที่ใช้ในการจัดทำงบการเงิน รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีและผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว อันจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินสามารถระบุความแตกต่างระหว่างนโยบายการบัญชีที่กิจการใช้สำหรับรายการและเหตุการณ์ทางบัญชีที่คล้ายคลึงกันในรอบระยะเวลาบัญชีที่ต่างกันและความแตกต่างกันระหว่างนโยบายการบัญชีที่ใช้ของกิจการแต่ละกิจการได้ ซึ่งการกระทำดังกล่าวก็คือการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีโดยรวมถึงการเปิดเผยนโยบายบัญชีนั่นเอง

สิ่งที่ควรคำนึงถึงในการเปรียบเทียบกันได้ของข้อมูลในงบการเงิน คือ การที่จะให้ข้อมูลในงบการเงินสามารถเปรียบเทียบกันได้นั้นไม่จำเป็นที่ข้อมูลต้องอยู่ในรูปแบบเดียวกันตลอดไปในกรณีที่มีมาตรฐานการบัญชีที่เหมาะสมกว่าสำหรับข้อมูลดังกล่าว กิจการสามารถนำมาปรับใช้ในการแสดงข้อมูลในการแสดงข้อมูลในงบการเงินนั้นได้ เพื่อให้ข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและน่าเชื่อถือมากขึ้น เช่น กิจการไม่ควรใช้นโยบายบัญชีที่มีอยู่ต่อไปสำหรับรายการและเหตุการณ์บัญชีหากนโยบายบัญชีนั้นไม่สามารถทำให้ข้อมูลมีลักษณะเชิงคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและมีความเชื่อถือได้ กิจการควรหานโยบายการบัญชีอื่นมาใช้ที่จะทำให้ข้อมูลที่ปรากฏในงบการเงินเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจและน่าเชื่อถือมากขึ้น เป็นต้น

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543

พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 ประกาศให้มีผลบังคับใช้ เมื่อวันที่ 12 พฤษภาคม 2543 โดยให้ยกเลิกประกาศของคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 285 ลงวันที่ 24 พฤศจิกายน พ.ศ.2515 พระราชบัญญัติการบัญชี มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับข้อกำหนดในการจัดทำบัญชี และการลงรายการบัญชี ธุรกิจที่เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หน้าที่ความรับผิดชอบ และคุณสมบัติผู้ทำบัญชี ผู้มีอำนาจในการตรวจสอบบัญชี และบทกำหนดโทษ โดยมีรายละเอียดดังนี้

1. **ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี** การจัดตั้งธุรกิจในประเทศไทยสามารถแบ่งได้หลากหลายประเภท ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง โดย พระราชบัญญัติการบัญชี 2543 ได้จัดแบ่งกลุ่มธุรกิจดังกล่าวให้เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำงบการเงินประจำปีดังต่อไปนี้

1.1 ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน

1.2 บริษัทจำกัด

1.3 บริษัทมหาชนจำกัด

1.4 นิติบุคคลต่างประเทศที่เข้ามาตั้งสำนักงานสาขาในประเทศไทย

1.5 กิจการร่วมค้า

1.6 สถานที่ประกอบธุรกิจเป็นประจำซึ่งหมายถึงสถานประกอบการที่แยกออกไปจากสำนักงานใหญ่ โดยมีพนักงานประจำ และมีวัตถุประสงค์ในการดำเนินกิจการที่จะก่อให้เกิดรายได้ กล่าวคือมีการขายสินค้าหรือให้บริการ

1.7 บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดให้เป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ซึ่งในขณะนี้ได้มีประกาศให้บุคคลธรรมดาหรือห้างหุ้นส่วนที่มีได้จดทะเบียนที่ประกอบธุรกิจเป็นผู้ผลิต ผู้จำหน่าย ผู้มีไว้เพื่อจำหน่าย ผู้นำเข้ามาในราชอาณาจักร หรือผู้ส่งออกป้อนราชอาณาจักร ซึ่งสินค้าประเภทแถบเสียงเพลง แถบวิดีโอ และแผ่นซีดี เป็นผู้ที่มีหน้าที่จัดทำบัญชี

2. หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 ได้มีการกำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีไว้ ดังนี้

2.1 จัดให้มีการทำบัญชีนับแต่วันเริ่มทำบัญชี โดยต้องทำบัญชีให้ครบถ้วน และถูกต้องตามรายละเอียด หลักเกณฑ์และวิธีการตามประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่องกำหนดชนิดของบัญชีที่ต้องจัดทำข้อความ และรายการที่ต้องมีในบัญชี ระยะเวลาที่ต้องลงรายการในบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี พ.ศ. 2544

2.2 ควบคุมดูแลผู้ทำบัญชีให้จัดทำบัญชีให้ถูกต้อง และตรงตามความจริง

2.3 จัดทำเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี ได้แก่ บันทึกรับ-ส่ง หรือเอกสารใด ๆ ที่ใช้เป็นหลักฐานในการลงบัญชี สามารถแบ่งได้ ดังนี้

2.3.1 เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีที่จัดทำโดยบุคคลภายนอก

2.3.2 เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีที่จัดทำโดยผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเพื่อออกให้แก่บุคคลภายนอก

2.3.3 เอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีที่จัดทำโดยผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีเพื่อใช้ในกิจการ

2.4 ส่งมอบเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชี เช่น ใบเสร็จรับเงิน ใบส่งของ ใบสำคัญรับ ใบสำคัญจ่าย เป็นต้น แก่ผู้ทำบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วน เพื่อให้บัญชีที่จัดทำขึ้นสามารถแสดงผลการดำเนินงาน ฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงินที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง และตามมาตรฐานการบัญชี

2.5 การปิดบัญชี ผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีต้องปิดบัญชีในรอบ 12 เดือน โดยสามารถปิดบัญชีโดยมีรอบน้อยกว่า 12 เดือนได้ ในกรณีต่อไปนี้

2.5.1 รอบปีบัญชีแรก

2.5.2 รอบปีบัญชีที่ได้รับอนุญาตเปลี่ยนวันสิ้นสุดปีบัญชีต่อสารวัตรใหญ่บัญชี หรือสารวัตรบัญชี

2.6 จัดทำงบการเงิน โดยมีรายการย่อตามที่อธิบดีประกาศกำหนด

2.7 ต้องจัดให้งบการเงินได้รับการตรวจสอบ และแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ยกเว้นงบการเงินของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียนที่มีทุนไม่เกิน 5 ล้านบาท สิ้นทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และรายได้รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท ไม่ต้องมีผู้สอบบัญชีรับอนุญาตตรวจสอบงบการเงินได้ แต่ต้องได้รับการตรวจสอบ และแสดงความเห็นโดยผู้สอบบัญชีภาษีอากร (tax auditor)

2.8 ต้องเก็บรักษาบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้ ณ สถานที่ประกอบธุรกิจ ได้แก่

2.8.1 สถานที่ทำการ

2.8.2 สถานที่ผลิตสินค้าเป็นประจำ

2.8.3 สถานที่เก็บสินค้าเป็นประจำ

ต้องเก็บรักษาบัญชี และเอกสารที่ต้องใช้ประกอบการลงบัญชีไว้เป็นเวลาไม่น้อยกว่า 5 ปี นับแต่วันปิดบัญชี

3. ผู้ทำบัญชี ตามที่ พระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ.2543 ให้อำนาจอธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าตามมาตรา 7(6) กำหนดคุณสมบัติ และเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี ชื่ออธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าได้ออกประกาศกรมทะเบียนการค้า เรื่อง กำหนดคุณสมบัติ และเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ. 2543 เพื่อชี้แจงทำความเข้าใจสำหรับผู้ที่เกี่ยวข้อง และเป็นแนวทางในการปฏิบัติสำหรับผู้ทำบัญชี กรมพัฒนาธุรกิจการค้า จึงได้จัดทำคำชี้แจงเกี่ยวกับการยื่นแบบแจ้งเป็นผู้ทำบัญชี ดังนี้

3.1 ผู้ทำบัญชี หมายถึง ผู้รับผิดชอบในการทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ไม่ว่าจะได้กระทำในฐานะเป็นลูกจ้างของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี หรือไม่ก็ตาม ซึ่งได้แก่บุคคลดังต่อไปนี้

3.1.1 ผู้อำนวยการฝ่ายบัญชี สมุหบัญชี หัวหน้าแผนกบัญชี หรือผู้ดำรงตำแหน่งที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำบัญชีกรณีที่เป็นพนักงานของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

3.1.2 หัวหน้าสำนักงาน กรณีที่เป็นสำนักงานบริการรับทำบัญชีที่มีได้
จัดตั้งในรูปคณะบุคคล

3.1.3 ผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งรับผิดชอบในการให้บริการรับทำบัญชี กรณีที่เป็น
สำนักงานบริการรับทำบัญชีที่จัดตั้งในรูปคณะบุคคล

3.1.4 กรรมการหรือผู้เป็นหุ้นส่วนซึ่งรับผิดชอบในการให้บริการรับทำ
บัญชี กรณีที่เป็นสำนักงานบริการรับทำบัญชีที่จดทะเบียนจัดตั้งเป็นนิติบุคคล

3.1.5 บุคคลธรรมดา กรณีที่เป็นผู้รับจ้างทำบัญชีอิสระ

3.1.6 ผู้ช่วยผู้ทำบัญชีตามที่กำหนดในข้อ 7(3) ของประกาศกรมทะเบียน
การค้า เรื่องกำหนดคุณสมบัติ และเงื่อนไขของการเป็นผู้ทำบัญชี พ.ศ.2543

3.1.7 บุคคลอื่นนอกจากที่ระบุดังกล่าว 1 ถึง 6 ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการทำ
บัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี

3.2 คุณสมบัติของผู้ทำบัญชี

3.2.1 มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

3.2.2 มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอที่จะทำหน้าที่เป็นผู้ทำบัญชีได้

3.2.3 ไม่เคยต้องโทษ โดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เนื่องจากได้กระทำ
ความผิดตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี หรือกฎหมายว่าด้วยผู้สอบบัญชี หรือกฎหมายว่าด้วย
วิชาชีพบัญชี เว้นแต่พ้นระยะเวลาที่ถูกลงโทษมาแล้วเป็นเวลาไม่น้อยกว่าสามปี

3.2.4 มีคุณวุฒิ ดังต่อไปนี้

3.2.4.1 ผู้ทำบัญชีของห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน และบริษัทจำกัดที่
จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยซึ่ง ณ วันปิดบัญชีในรอบปี บัญชีที่ผ่านมามีทุนจดทะเบียนไม่เกิน 5 ล้าน
บาท มีสินทรัพย์รวมไม่เกิน 30 ล้านบาท และมีรายได้รวม ไม่เกิน 30 ล้านบาท ต้องมีคุณวุฒิไม่ต่ำ
กว่าอนุปริญญาหรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.) ทางการบัญชี หรือเทียบเท่า จากสถาบัน
การศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย หรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือ
กระทรวงศึกษาธิการเทียบว่าไม่ต่ำกว่าอนุปริญญา หรือประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง (ปวส.)
ทางการบัญชี

3.2.4.2 ผู้ทำบัญชีของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชีดังต่อไปนี้ ต้องมีคุณวุฒิ
ไม่ต่ำกว่าปริญญาตรีทางการบัญชีหรือเทียบเท่า จากสถาบันการศึกษาซึ่งทบวงมหาวิทยาลัย
หรือคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (ก.พ.) หรือกระทรวงศึกษาธิการ เทียบว่าไม่ต่ำกว่า
ปริญญาตรีทางการบัญชี

1) ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน และบริษัทจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย ซึ่ง ณ วันปิดบัญชีในรอบปีบัญชีที่ผ่านมา มีทุนจดทะเบียน หรือสินทรัพย์รวม หรือรายได้รวมรายการใดรายการหนึ่งเกินกว่าที่กำหนดไว้ใน (ก)

2) บริษัทมหาชนจำกัดที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายไทย

3) นิติบุคคลที่จัดตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศที่ประกอบธุรกิจในประเทศไทย

4) กิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร

5) ผู้ประกอบธุรกิจธนาคาร เงินทุน หลักทรัพย์ เครดิตฟองซิเออร์ ประกันชีวิต ประกันวินาศภัย

6) ผู้ประกอบธุรกิจซึ่งได้รับการส่งเสริมการลงทุนตามกฎหมายว่าด้วย การส่งเสริมการลงทุน

3.2.4.3 ในกรณีที่เป็นการเริ่มทำบัญชีรอบปีบัญชีแรกของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี คุณวุฒิของผู้ทำบัญชีให้พิจารณา โดยใช้เกณฑ์ทุนจดทะเบียนตามที่กำหนดไว้ใน 3.2.4.1 และ 3.2.4.2 แล้วแต่กรณี

3.3 ผู้ทำบัญชีมีหน้าที่ตามกฎหมาย ดังนี้

3.3.1 ต้องจัดทำบัญชีเพื่อให้มีการแสดงผลการดำเนินงานฐานะการเงิน หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะการเงิน ของผู้บัญชีที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริง และตามมาตรฐานการบัญชี โดยมีเอกสารที่ต้องใช้ ประกอบการลงบัญชีให้ถูกต้องครบถ้วนบัญชีให้เป็นไปตามมาตรฐานการบัญชีนั้น อธิบดีมีอำนาจประกาศกำหนดข้อยกเว้นให้ผู้ทำบัญชีไม่ต้องปฏิบัติตามมาตรฐานเรื่องใดเรื่องหนึ่ง หรือส่วนใดส่วนหนึ่ง

3.3.2 ในการลงรายการในบัญชี ผู้ทำบัญชีต้องลงรายการเป็นภาษาไทย หากลงรายการเป็นภาษาต่างประเทศ ให้มีภาษาไทยกำกับ หรือลงรายการเป็นรหัสบัญชีให้มีคู่มือคำแปลรหัสที่เป็นภาษาไทยไว้รวมทั้งต้องเขียน ด้วยหมึก พิมพ์ดีด ตีพิมพ์ หรือใดที่ได้ผลในทำนองเดียวกัน

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 ประกาศใช้เมื่อวันที่ 23 ตุลาคม 2547 และให้ยกเลิก พระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. 2505 พระราชบัญญัติฉบับนี้กล่าวถึง สภาวิชาชีพบัญชี สมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการ

บัญชี การควบคุมการประกอบวิชาชีพด้านการสอบบัญชี การควบคุมการประกอบวิชาชีพด้านการทำบัญชี จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี การกำกับดูแล บทกำหนดโทษ และบทเฉพาะกาล พระราชบัญญัติฉบับนี้ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานด้าน การกำกับดูแลผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี โดยการมอบอำนาจให้แก่ภาคเอกชน คือสภาวิชาชีพบัญชี เพื่อให้เป็นศูนย์กลางผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีในการให้ความรู้ พัฒนา และส่งเสริมมาตรฐานการประกอบวิชาชีพบัญชี ในด้านคุณภาพ และการควบคุมจรรยาบรรณ

พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 มาตรา 4 ได้ให้ความหมายของวิชาชีพบัญชี ดังนี้ (กรมพัฒนาธุรกิจการค้า, ม.ป.ป., หน้า 3)

วิชาชีพบัญชี หมายความว่า วิชาชีพในการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษา และเทคโนโลยีการบัญชี และบริการเกี่ยวกับการบัญชีด้านอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง ซึ่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 กำหนดเป็นหมวดได้ ดังนี้

1. สภาวิชาชีพบัญชี สภาวิชาชีพบัญชีมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและพัฒนาวิชาชีพบัญชี โดยมีรายละเอียดดังนี้

1.1 อำนาจหน้าที่ของสภาวิชาชีพบัญชี สภาวิชาชีพบัญชี ถูกจัดตั้งขึ้นตามกฎหมายมีฐานะเป็นนิติบุคคล โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริม และพัฒนาวิชาชีพบัญชี ซึ่งพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ.2547 มาตรา 7 ได้กำหนดอำนาจหน้าที่ไว้ดังต่อไปนี้

1.1.1 ส่งเสริมการศึกษา การอบรม และการวิจัยเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี

1.1.2 ส่งเสริมความสามัคคี และผดุงเกียรติของสมาชิก จัดสวัสดิการ และสงเคราะห์ระหว่างสมาชิก

1.1.3 กำหนดมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี และมาตรฐานอื่นที่เกี่ยวข้องกับวิชาชีพบัญชี

1.1.4 กำหนดจรรยาบรรณผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

1.1.5 รับขึ้นทะเบียนการประกอบวิชาชีพบัญชี ออกใบอนุญาต พักใช้ หรือเพิกถอนใบอนุญาตผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

1.1.6 รับรองปริญญา หรือประกาศนียบัตรในวิชาการบัญชีของสถาบันการศึกษาต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการรับสมัครเป็นสมาชิก

1.1.7 รับรองความรู้ความชำนาญในการประกอบวิชาชีพบัญชี

1.1.8 รับรองหลักสูตรการฝึกอบรมเป็นผู้ชำนาญการ และการศึกษาต่อเนื่องในด้านต่าง ๆ ของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

1.1.9 ควบคุมความประพฤติ และการดำเนินงานของสมาชิก และผู้ขึ้นทะเบียนอันเกี่ยวกับการประกอบวิชาชีพบัญชีให้ถูกต้องตามจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพบัญชี

1.1.10 ช่วยเหลือ แนะนำ เผยแพร่ และให้บริการวิชาการแก่ประชาชนเกี่ยวกับวิชาชีพบัญชี

1.1.11 ออกข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

1.1.12 เป็นตัวแทนของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี

1.1.13 ให้คำปรึกษา และเสนอแนะต่อรัฐบาลเกี่ยวกับนโยบายและปัญหาของวิชาชีพบัญชี

1.1.14 ดำเนินการอื่นเพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ และอำนาจหน้าที่ของสภาวิชาชีพบัญชีตามพระราชบัญญัตินี้

1.2 รายได้ของสภาวิชาชีพบัญชี พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีได้กำหนดให้สภาวิชาชีพจะดำรงอยู่ได้ต้องมีรายได้นำมาใช้ในการบริหารงาน เพื่อสามารถดำเนินการทำธุรกิจได้ตามวัตถุประสงค์ของกฎหมาย ซึ่งสภาวิชาชีพบัญชีอาจมีรายได้ ดังต่อไปนี้

1.2.1 ค่าบำรุงสมาชิกและค่าธรรมเนียมตามพระราชบัญญัตินี้

1.2.2 เงินอุดหนุนจากงบประมาณแผ่นดิน

1.2.3 ผลประโยชน์จากการจัดการทรัพย์สินและการดำเนินกิจการ ของสภาวิชาชีพบัญชี

1.2.4 เงินและทรัพย์สินซึ่งมีผู้ให้แก่สภาวิชาชีพบัญชี

1.2.5 ดอกผลของเงินและทรัพย์สินตาม 1.2.1 1.2.2 1.2.3 และ 1.2.4

2. สมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีได้กำหนดให้ผู้ประกอบวิชาชีพจะต้องสมัครเป็นสมาชิกวิชาชีพขึ้นทะเบียน โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ประเภทของสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี ได้กำหนดให้ผู้ประสงค์จะเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพสมัครเป็นสมาชิกประเภทใดประเภทหนึ่งตามคุณสมบัติของสมาชิกแต่ละประเภท ดังนี้

2.1.1 สมาชิกสามัญ ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกสามัญต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังต่อไปนี้

2.1.1.1 มีอายุไม่ต่ำกว่ายี่สิบปีบริบูรณ์

2.1.1.2 มีสัญชาติไทย

2.1.1.3 สำเร็จการศึกษาวิชาการบัญชีไม่ต่ำกว่าระดับปริญญาตรี หรือได้รับประกาศนียบัตร หรือวุฒิอื่นเทียบเท่าปริญญาตรีสาขาวิชาการบัญชีที่สภาวิชาชีพบัญชี รับรอง หรือสำเร็จการศึกษาสาขาอื่นตามที่สภาวิชาชีพบัญชีกำหนด

2.1.1.4 ไม่เป็นผู้ประพฤติผิดจรรยาบรรณอันนำมาซึ่งความเสื่อมเสีย เกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพบัญชีตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

2.1.1.5 ไม่เคยต้องโทษจำคุกโดยคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุกในคดีที่ เป็นการประพฤติผิดจรรยาบรรณอันจะนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพตามที่ กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

2.1.1.6 ไม่เป็นคนไร้ความสามารถหรือคนเสมือนไร้ความสามารถ หรือเป็นโรคตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

2.1.2 สมาชิกสามัญ ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกสามัญต้องเป็นผู้มีสัญชาติ ไทย และต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ทั้งนี้มิให้ใช้บังคับกับผู้ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยแต่มีสัญชาติของประเทศ ซึ่งยินยอมให้ผู้มีสัญชาติไทย ประกอบอาชีพสอบบัญชีในประเทศนั้นได้ และประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกวิสามัญแต่ ผู้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 2.1.1.1 2.1.1.3 2.1.1.4 2.1.1.5 และ 2.1.1.6

2.1.3 สมาชิกสมทบ ผู้ที่จะสมัครเป็นสมาชิกสมทบต้องเป็นผู้มีสัญชาติ ไทย และต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้ามตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ทั้งนี้มิให้ใช้บังคับกับผู้ซึ่งไม่มีสัญชาติไทยแต่มีสัญชาติของประเทศ ซึ่งยินยอมให้ผู้มีสัญชาติไทย ประกอบอาชีพสอบบัญชีในประเทศนั้นได้ และประสงค์จะสมัครเข้าเป็นสมาชิกวิสามัญแต่ ผู้นั้นจะต้องมีคุณสมบัติและไม่มีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 2.1.1.1 2.1.1.3 2.1.1.4 2.1.1.5 และ 2.1.1.6

2.1.4 สมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งได้รับเชิญเป็นสมาชิกตาม มติของคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี

2.2 สิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพ บัญชีกำหนดสิทธิและหน้าที่ของสมาชิกสามัญไว้ ดังนี้

2.2.1 แสดงความคิดเห็นในการประชุมใหญ่

2.2.2 ออกเสียงลงคะแนนในการประชุมใหญ่

2.2.3 เลือกตั้ง รับเลือกตั้ง หรือรับแต่งตั้ง เป็นกรรมการหรือดำรงตำแหน่ง

อื่นอันเกี่ยวกับกิจการของสภาวิชาชีพบัญชีตามพระราชบัญญัตินี้

2.2.4 ชำระค่าบำรุงสมาชิกหรือค่าธรรมเนียมตามที่กำหนดในข้อบังคับสภา
วิชาชีพบัญชี

2.2.5 ผิดกฎไว้ซึ่งเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพบัญชีและปฏิบัติตนตามบทบัญญัติ
แห่งพระราชบัญญัตินี้

นอกจากนี้ สภาวิชาชีพบัญชีได้กำหนดให้สมาชิกวิสามัญ สมาชิกสมทบ
และสมาชิกกิตติมศักดิ์ มีสิทธิและหน้าที่ตาม 2.2.1 2.2.4 2.2.5 และ 2.2.6

2.3 การสิ้นสุดสมาชิกภาพของสมาชิก ได้กำหนดให้สมาชิกสิ้นสุดความเป็น
สมาชิกภาพ ดังนี้

2.3.1 ตาย

2.3.2 ลาออก

2.3.3 ขาดคุณสมบัติหรือมีลักษณะต้องห้ามตามข้อ 2.1.1 หรือ 2.1.2 หรือ
2.1.3 หรือคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชีมีมติเพิกถอนสำหรับกรณีสมาชิกกิตติมศักดิ์

2.3.4 ไม่ชำระค่าบำรุงสมาชิก โดยไม่มีเหตุอันสมควรตามที่กำหนดใน
ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

3. คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชีได้กำหนดให้มี
คณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี ประกอบด้วยบุคคล ดังต่อไปนี้

3.1 นายกสภาวิชาชีพบัญชี ซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกสามัญ

3.2 กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ ประธานคณะกรรมการวิชาชีพบัญชีทุกด้าน
ประธานคณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี และประธานคณะกรรมการจรรยาบรรณ

3.3 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งนายกสภาวิชาชีพบัญชี และกรรมการโดย
ตำแหน่งตาม 3.2 มีมติแต่งตั้งจากผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิชาการบัญชีสองคน และผู้ทรงคุณวุฒิ
ทางด้านกฎหมายหนึ่งคน

3.4 กรรมการซึ่งที่ประชุมใหญ่เลือกตั้งจากสมาชิกสามัญ มีจำนวนไม่เกินห้า
คนให้เลขาธิการสภาวิชาชีพบัญชีเป็นกรรมการและเลขานุการ และจะให้มีผู้ช่วยเลขานุการก็ได้
ตามความจำเป็นและตามมติของคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชี

คุณสมบัติและลักษณะต้องห้ามของนายกสภาวิชาชีพบัญชี กรรมการตาม 3.3 และ
3.4 และหลักเกณฑ์และวิธีการเลือกตั้งนายกสภาวิชาชีพบัญชี และกรรมการตาม 3.4 ให้
เป็นไปตามข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

4. คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชี ให้มีคณะกรรมการกำหนดมาตรฐาน
การบัญชีประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งคณะกรรมการสภาวิชาชีพบัญชีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้

ความชำนาญและประสบการณ์เกี่ยวกับการบัญชี มีจำนวนไม่น้อยกว่า 7 คนแต่ไม่เกิน 11 คน และผู้แทนกรรมการประกันภัย ผู้แทนกรมพัฒนาธุรกิจการค้า ผู้แทนกรมสรรพากร ผู้แทนธนาคารแห่งประเทศไทย ผู้แทนสำนักงานการตรวจเงินแผ่นดิน และผู้แทนสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ เป็นกรรมการ โดยกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิ มีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี ทั้งนี้ให้กรรมการดังกล่าวข้างต้นเลือกกรรมการคนหนึ่ง เป็นประธานกรรมการ และเลือกกรรมการอีกคนหนึ่งเป็นเลขานุการ การกำหนดคุณสมบัติ ลักษณะต้องห้าม การคัดเลือก และการพ้นจากตำแหน่งของกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิให้เป็นไปตามข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

นอกจากนี้ ให้กรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีที่มีอำนาจหน้าที่กำหนดและปรับปรุงมาตรฐานการบัญชี เพื่อใช้เป็นมาตรฐานในการจัดทำบัญชีตามกฎหมายว่าด้วยการบัญชี และกฎหมายอื่น โดยมาตรฐานการบัญชีต้องจัดทำเป็นภาษาไทย และจะมีผลบังคับใช้เมื่อได้รับความเห็นชอบจากคณะกรรมการประกอบวิชาชีพบัญชี และประกาศในราชกิจจานุเบกษา ทั้งนี้หากมีปัญหาเกี่ยวกับการปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีที่กำหนดไว้ซึ่งอาจก่อให้เกิดความเสียหาย หรือการปฏิบัติตามมาตรฐานดังกล่าวทำให้เกิดความเสียหายต่อเศรษฐกิจของประเทศ หรือเป็นอุปสรรคต่อการประกอบกิจการ คณะกรรมการกำหนดมาตรฐานการบัญชีต้องดำเนินการตรวจสอบ และรับฟังความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องและกำหนด ปรับปรุง หรือพัฒนามาตรฐานการบัญชีโดยพลัน

5. การควบคุมการประกอบวิชาชีพด้านการสอบบัญชี ในกรณีที่มิใช่กฎหมายบัญญัติให้มีการสอบบัญชี หรือให้เอกสารใดต้องมีผู้สอบบัญชีลงลายมือชื่อรับรองหรือแสดงความเห็น ห้ามมิให้ผู้ใดลงลายมือชื่อรับรองการสอบบัญชี รับรองเอกสารหรือแสดงความเห็นในฐานะผู้สอบบัญชี เว้นแต่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตซึ่งได้รับใบอนุญาตจากสภาวิชาชีพบัญชี หรือเป็นการกระทำในอำนาจหน้าที่ทางราชการ

6. การควบคุมการประกอบวิชาชีพด้านการทำบัญชี ห้ามมิให้ผู้ใดประกอบวิชาชีพเป็นผู้ทำบัญชี เว้นแต่เป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชีหรือขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชี โดยผู้ทำบัญชีที่จะขึ้นทะเบียนกับสภาวิชาชีพต้องมีคุณสมบัติ และไม่มีลักษณะต้องห้าม ดังนี้

6.1 มีภูมิลำเนาหรือถิ่นที่อยู่ในราชอาณาจักร

6.2 มีความรู้ภาษาไทยเพียงพอที่จะทำบัญชีเป็นภาษาไทยได้

6.3 ไม่เคยต้องคำพิพากษาถึงที่สุดให้จำคุก เนื่องจากกระทำความผิดตามฐานความผิดหรือกฎหมายที่กำหนดในมาตรา 39 (3) ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 เว้นแต่ต้องคำพิพากษาหรือพ้นโทษมาแล้วไม่น้อยกว่า 3 ปี

6.4 มีคุณวุฒิการศึกษาตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

6.5 ไม่มีลักษณะต้องห้ามอื่น ตามที่กำหนดในข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี

7. จรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ให้สภาวิชาชีพบัญชีจัดทำจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีขึ้นเป็นภาษาไทย และอย่างน้อยต้องประกอบด้วยข้อกำหนด ดังนี้

7.1 ความโปร่งใส ความเป็นอิสระความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต

7.2 ความรู้ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

7.3 ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ และการรักษาความลับ

7.4 ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน หรือบุคคลหรือนิติบุคคลที่ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีปฏิบัติหน้าที่ให้

ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีหรือผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีมีหน้าที่ต้องปฏิบัติตามจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี และต้องปฏิบัติหน้าที่ของตนตามมาตรฐานการบัญชี มาตรฐานการสอบบัญชี หรือมาตรฐานอื่นใดที่เกี่ยวข้องที่กำหนดตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 หากบุคคลใดไม่ปฏิบัติตามจรรยาบรรณหรือมาตรฐานที่กำหนดตามพระราชบัญญัตินี้ให้ถือว่าผู้นั้นประพฤติผิดจรรยาบรรณต้องได้รับโทษ โดยดักเตือนเป็นหนังสือหรือภาคทัณฑ์ หรือพักใช้ใบอนุญาต พักการขึ้นทะเบียน หรือห้ามการประกอบวิชาชีพบัญชี หรือเพิกถอนใบอนุญาต เพิกถอนการขึ้นทะเบียน หรือสั่งให้พ้นจากการเป็นสมาชิกสภาวิชาชีพบัญชี

8. การกำกับดูแล ให้คณะกรรมการกำกับดูแลทำหน้าที่กำกับดูแลการดำเนินงานของสภาวิชาชีพบัญชีให้เป็นไปตามกฎหมายและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของสภาวิชาชีพ ให้ความเห็นชอบข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชี ทั้งนี้คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งประกอบด้วยบุคคลดังต่อไปนี้

8.1 ปลัดกระทรวงพาณิชย์เป็นประธานกรรมการ

8.2 กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ อธิบดีกรมการประกันภัย อธิบดีกรมสรรพากร ผู้ว่าการตรวจเงินแผ่นดิน ผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทย เลขาธิการสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ นายกสภาวิชาชีพบัญชี ประธานสภาอุตสาหกรรมแห่งประเทศไทย ประธานสมาคมธนาคารไทย และประธานกรรมการหอการค้าไทย

8.3 กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งรัฐมนตรีแต่งตั้งจากผู้มีความรู้และเชี่ยวชาญเกี่ยวกับวิชาการบัญชีสองคน และผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านกฎหมายหนึ่งคน โดยมีวาระการดำรงตำแหน่งคราวละสามปี และอาจได้รับการแต่งตั้งอีกได้ แต่จะดำรงตำแหน่งเกินสองวาระติดต่อกันไม่ได้

ให้อธิบดีกรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นกรรมการและเลขานุการ และให้แต่งตั้ง
เจ้าหน้าที่กรมพัฒนาธุรกิจการค้าเป็นผู้ช่วยเลขานุการตามจำเป็น และให้กรรมการพัฒนาธุรกิจ
การค้าทำหน้าที่ธุรการและสนับสนุนการดำเนินงานของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบ
วิชาชีพบัญชี ตามที่คณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชีมอบหมาย

9. บทกำหนดโทษ ตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 ได้กำหนดโทษไว้
ดังนี้

9.1 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 10 ต้องระวางโทษ จำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกิน
หกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

9.2 นิติบุคคลใดฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามมาตรา 11 ต้องระวางโทษปรับไม่เกิน
สามแสนบาทและปรับไม่เกินวันละหนึ่งหมื่นบาทจนกว่าจะได้ปฏิบัติให้ถูกต้อง

9.3 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 37 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกิน
หกหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

9.4 ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตผู้ใดถูกสั่งพักใบอนุญาต และทำการสอบบัญชีใน
ระหว่างนั้น ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสามปี หรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

9.5 ผู้ใดฝ่าฝืนมาตรา 44 ต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินสองปี หรือปรับไม่เกินสี่
หมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

9.6 ผู้ประกอบวิชาชีพบัญชีหรือผู้ซึ่งขึ้นทะเบียนไว้กับสภาวิชาชีพบัญชีผู้ใดถูก
ลงโทษประวัตินิติคุณจรรยาบรรณ โดยทำการประกอบวิชาชีพบัญชีในระหว่างนั้นต้องระวางโทษ
จำคุกไม่เกินสามปีหรือปรับไม่เกินหกหมื่นบาทหรือทั้งจำทั้งปรับ

9.7 ผู้ใดไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของคณะกรรมการจรรยาบรรณตามมาตรา 53 วรรคห้า
หรือคำสั่งของคณะกรรมการกำกับดูแลการประกอบวิชาชีพบัญชีตามมาตรา 61 (2) หรือ (3) ต้อง
ระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งเดือนหรือปรับไม่เกินหนึ่งพันบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ

9.8 ในกรณีที่ผู้กระทำความผิดซึ่งต้องรับโทษตามพระราชบัญญัตินี้เป็นนิติ
บุคคลให้กรรมการผู้มีอำนาจลงนามผูกพันนิติบุคคล หุ้่นส่วนผู้จัดการ ผู้แทนนิติบุคคลหรือ
บุคคลใด ซึ่งรับผิดชอบในการดำเนินการนิติบุคคลนั้น ต้องรับโทษตามที่กฎหมายกำหนดได้
สำหรับความผิดนั้น ๆ ด้วยเว้นแต่จะพิสูจน์ได้ว่าตนมิได้มีส่วนรู้เห็นหรือยินยอมในการกระทำ
ความผิดของนิติบุคคลนั้น

สรุป

การบัญชีในปัจจุบันมีจุดเริ่มต้นจากหนังสือชื่อ Summa de Arithmetica, Geometria, Proportioniet Propurtionalita โดย ลูคา ปาซิโอลี การบัญชีเป็นกระบวนการระบุ การจำแนก การวัดมูลค่า โดยการบันทึก เก็บรวบรวมข้อมูล จำแนก วัดมูลค่า และแปลความหมาย ผลที่ได้จากการบันทึกนั้นจะถูกจัดทำเป็นรายงานทางการเงิน เพื่อนำไปวิเคราะห์และแปลผล เพื่อให้ผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชี ซึ่งได้แก่ ผู้ลงทุน ลูกจ้าง ผู้ให้กู้ ผู้ขายสินค้า เจ้าหนี้อื่น ลูกค้า รัฐบาล หน่วยราชการ และสาธารณชนได้รับประโยชน์

ธุรกิจสามารถจำแนกได้เป็น 2 ประเภท คือ จำแนกตามผลผลิต ได้แก่ กิจกรรมให้บริการ และกิจกรรมให้ตัวสินค้า จำแนกตามการจัดตั้ง ได้แก่ กิจกรรมเจ้าของคนเดียว ห้างหุ้นส่วน บริษัท สหกรณ์ รับวิสาหกิจ นิติบุคคลต่างประเทศ และกิจการร่วมค้าตามประมวลรัษฎากร ซึ่งธุรกิจทั้งหลายต้องจัดทำบัญชีตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองโดยทั่วไป หากไม่มีมาตรฐานกำหนดเรื่องนั้นโดยเฉพาะให้ใช้แม่บทการบัญชีมาเป็นแนวทางการบันทึกบัญชีแทน โดยการบันทึกบัญชีต้องอยู่ภายใต้ข้อสมมติ 2 ข้อ คือเกณฑ์คงค้าง และการดำเนินงานต่อเนื่อง และงบการเงินที่จัดทำควรมีลักษณะเชิงคุณภาพ 14 ลักษณะ ได้แก่ ความเข้าใจได้ ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ ความมีนัยสำคัญ ความเชื่อถือได้ การเป็นตัวแทนอันเที่ยงธรรม เนื้อหาสำคัญกว่ารูปแบบ ความเป็นกลาง ความระมัดระวัง ความครบถ้วน การเปรียบเทียบกันได้ ทันท่วงเวลา ความสมดุลระหว่างประโยชน์ที่ได้รับกับต้นทุนที่เสียไป ความสมดุลของลักษณะเชิงคุณภาพ และแสดงข้อมูลถูกต้องตามควร

สำหรับอาชีพของนักบัญชีจำแนกได้เป็น การบัญชีสาธารณะ การบัญชีในงานธุรกิจ และการบัญชีส่วนราชการ ซึ่งการประกอบอาชีพของนักบัญชีมีพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543 กำหนดคุณสมบัติของผู้ทำบัญชี หน้าที่และความรับผิดชอบของผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ได้แก่ ห้างหุ้นส่วนจดทะเบียน บริษัทจำกัด บริษัทมหาชนจำกัด นิติบุคคลต่างประเทศที่เข้ามาตั้งสำนักงานสาขาในประเทศไทย กิจการร่วมค้า สถานที่ประกอบธุรกิจเป็นประจำ บุคคลธรรมดา และห้างหุ้นส่วนสามัญ นอกจากนี้ยังมีพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 โดยให้สภาวิชาชีพบัญชีเป็นผู้กำกับดูแล ควบคุมและกำหนดโทษ การประกอบวิชาชีพบัญชีในด้านการทำบัญชี ด้านการสอบบัญชี ด้านการบัญชีบริหาร ด้านการวางระบบบัญชี ด้านการบัญชีภาษีอากร ด้านการศึกษาและเทคโนโลยีการบัญชี และบริการเกี่ยวกับบัญชีด้านอื่นตามที่กำหนดโดยกฎกระทรวง

แบบฝึกหัดท้ายบท

1. จงอธิบายวิวัฒนาการของการจัดทำบัญชีมาพอสังเขป
2. จงบอกถึงความหมายของการบัญชี
3. จงอธิบายความแตกต่างระหว่างผู้ทำบัญชี และนักบัญชี
4. ธุรกิจมีกี่ประเภทอะไรบ้าง พร้อมยกตัวอย่างธุรกิจแต่ละประเภท และแตกต่างกันอย่างไร
5. ผู้ใช้ข้อมูลทางการบัญชีมีใครบ้าง และนำข้อมูลทางการบัญชีไปใช้อย่างไร จงอธิบาย
6. การบัญชีกับเทคโนโลยีมีความสัมพันธ์กันอย่างไร
7. อาชีพของนักบัญชีมีอะไรบ้างพร้อมยกตัวอย่างประกอบ
8. ข้อสมมติในการจัดทำงบการเงิน และลักษณะเชิงคุณภาพของงบการเงินมีอะไรบ้าง จงอธิบาย
9. ใครเป็นผู้มีหน้าที่จัดทำบัญชี ตามพระราชบัญญัติการบัญชี พ.ศ. 2543
10. สภาวิชาชีพบัญชีมีหน้าที่อย่างไรตามพระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547 จงอธิบายมาพอสังเขป

เอกสารอ้างอิง

กรมพัฒนาธุรกิจการค้า. (ม.ป.ป.). พระราชบัญญัติวิชาชีพบัญชี พ.ศ. 2547. นนทบุรี: สวัสดิการ
กรมพัฒนาธุรกิจการค้า.

ดวงสมร อรพินท์, กชกร เฉลิมกาญจนา, แพร กิระสุนทรพงษ์, ปริญา มณีโรจน์, และสมพงษ์
พรอุปถัมภ์. (2548). การบัญชีการเงิน (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

นักบัญชีและผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแห่งประเทศไทย, สมาคม. (2538). ศัพท์บัญชี (พิมพ์ครั้งที่ 6).

กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิง.

_____. (2542). แม่บทการบัญชี. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิง.

_____. (2542). มาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 35 การนำเสนองบการเงิน. กรุงเทพฯ: พี.เอ.ลีฟวิง.

ไพบูรณ์ ผจงวงศ์. (2547). หลักการบัญชีขั้นต้น (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ:

มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

เมธากุล เกียรติกระจาย, และศิลปพร ศรีจันเพชร. (2547). ทฤษฎีการบัญชี (พิมพ์ครั้งที่ 10).

กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

วสันต์ กาญจนมุกดา. (2547). หลักการบัญชี (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยทักษิณ.

อัญชลี พิพัฒน์เสริญ. (2545). การบัญชีสำหรับผู้บริหารที่มีใช้นักบัญชี (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพฯ: ธนาเพรส แอนด์ กราฟฟิค.

King Thomas E., Lembke Valdean C., and Smith John H. (2001), Financial accounting (2nd ed.).

New York: John Wiley Sons.